ALANI

DOCTRINALE ALTUM.

DAVENT. PAFFRET

1499

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

~~89.~~
170
G 96
GW. 506
CA 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Doctrinale altum. ſeu liber parabolaꝝ Alani metrice deſcriptus cum ſententijs et metroꝝ expoſitionib⁹ vtilis valde ad bonoꝝ morum inſtructionem.

Koninklijke Bibliotheek 's Hage

Iste liber pertinet Johanni
moriel si quis inveniat
amore dei sibi reddat

Johannes moriel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Prohemium

Ste liber duob⁹ modis ſolet nomĩari. Primo ſꝫm quoſdã appellat᷑ doctrinale. qꝛ dat doctrinam. Vñ doctrinale dr̄a doctrina. ⁊ omnis liber dans doctrinã doctrinale pt̄ appellari. tamẽ iſtud nomẽ doctrinale appropriatũ eſt illi libro quem ꝯpoſuit magiſter Alexãder de villa dei. qui incipit. Scribere clericulis. Alio mõ ſolet vocari Alanus de parabolis ab inuẽtore: nam autor iſti⁹ libri vocabat᷑ Alanus de quo legit᷑ ꝙ cum quodã die ſtuderet pariſius ſciẽs ſeptẽ artes liberales nec nõ leges atqꝫ decreta ſuam ſciam ꝓpoſuit exponẽ ⁊ in aliquem fructũ redigere ſeu explicare. Et cum in craſtinũ de tota trinitate p̄dicãdo vellet ſciam ⁊ noticiam verã de illa cunctis audientib⁹ exhibere. ipſo pergente ad ſpaciũ ꝓpe quandã ripariam. cogitãs qualiter opus ꝓpoſitum cõplere poſſet. quendã puerꝫ repperit. qui tenẽs vnũ coclear in manu fecerat vnã paruã foueam modicũ procul ab aqua ⁊ hauriẽs aquam cum ſuo codeari portabat ad foueã quam fecerat. ⁊ inſtanter (ſicut puer appoſuerat aquã in foueam) aqua terrã intrabat. qꝛ loc⁹ erat arenoſus. Qđ videns Alan⁹ dixit puero. O puer q̇d hic agis? Rerſpõdens puer dixit. Totã iſtam ripariã in foueã meã ponẽ ꝓpoſui. nec ceſſabo quouſqꝫ ꝓpoſitum meum adimpleuero? Cui Alanus. Quando putas feciſſe opus tuum licet ſit puerile. tamen eſt impoſſibile tibi. Cui puer. Hoc citius fecero q̄ꝫ tu propoſitum tuũ adimpleueris. Et Alanus reſpondens dixit. Quid enĩ propoſui facere. Et puer dixit. Tu ꝓpoſuiſti declarare cras totam trinitatem per tuam ſciẽtiam in predicatiõe. quod eſt magis impoſſibile tibi q̄ꝫ quod ego propoſui. Quod audiens Alanus. multum territ⁹ reuerſus domum ⁊ dicta pueri cõmemorans. multum dolens ⁊ triſtis ſuam preſumptionẽ ſiue arrogantiam cognouit. Adueniente vero die craſtina ⁊ hora predicatiõis vbi multitudo magna populi fuerat congregata. Alanus aſcendens cathedram dixit loco thematis. Sufficiat vobis vidiſſe alanum. Quibus verbis dictis deſcendit de cathedra. et abijt. Quod videns populus non modicum ſtupefact⁹ fuit Hoc facto alanus verecundia confuſus permanere nolens ibidem trãſiuit burgundiam ⁊ ĩ quadam abbatia Siſtertium nomĩe paſtor ouium fuit. et deinde fuit cõuerſus ipſius abbatie ad modũ laici. Accidit ꝙ quidam heretici rome aduenerant qui per ſua argumenta falſaſqꝫ ſyllogiſationes totam fidem catholicam ſubuertebant. quapropter papa mandauit omnes prelatos. abbates. doctores. et clericos totius chriſtianitatis romam venire. quatenus dictis hereticis reſiſterent. Quod abbas magiſtri Alani audiens, alano relicto in abbatia voluit romam pergere.

Prohemium

Tunc alanus qui iam ſenſum recuperauerat dixit domino ſuo. O domi
ne me tedet hic ſtare. quia diu eſt ꝙ abbatiam non exiui. quapropter hu-
militer deprecor vt vobiſcum pergam romam ⁊ bene ſeruiam vobis op
timeqʒ penſabo de equis. Tūc abbas pergens romam duxit Alanum ſe-
cum. Adueniente die diſputationis abbas voluit intrare locum diſpu-
tationis cum quo alanus voluit intrare. Cui abbas dixit. vade ad hoſpi
cium ⁊ penſa de equis. quia iſtum locum non poſſes intrare propter cu-
ſtodes ⁊ clientes hic exiſtentes. qui nō ſinunt intrare niſi prelatos ⁊ ma
gnos clericos ⁊ poſſes verberari. Cui Alanꝰ. volo verberari vt intrem.
Et ſupponens ſe clamidi ſeu cappe ſui magiſtri intrauit dictum locum
et ipſe ſedens ad pedes ſui magiſtri audiuit diſputationem. Heretici ve-
ro proponētes queſtiones ſuperauerūt chriſtianos ⁊ vicerūt. Quod vi
dens Alanus exiuit latebras dicens magiſtro ſuo. Jube domine benedi
cere. ⁊ abbas ſtupefactus dixit alano. Sile miſer quid vis facere. Tunc
alanus intrauit dicens vt prius. Jube domine benedicere vſqʒ ad terciā
vicem. Quod videns papa permiſit eum arguere. Et Alanus recitans
queſtiones per dictos hereticos motas arguit ⁊ confundit illos. Quod
videns hereticus confuſus dixit. Tu es diabolus aut alanus. Cui alanꝰ
Non ſum diabolus. ſed alanus. Tunc abbas magiſter ſuus voluit ſibi
ſuam dignitatem donare quam alanus ſuſcipere noluit. ſed per papam
et abbatem fuit ſibi conceſſum vt duos clericos haberet in dicta abbatia
qui clerici ſub ſe libros quos ipſe dictaret ſcriberēt. vbi plures libros fe
cit. inter quos fecit iſtum. qui incipit (A phebo phebe. ⁊c̄. Alano vero
mortuo fuit ſepultus in dicta abbatia ſuper cuius tumulum ſcribuntur
iſti verſus. Alanum breuis hora breui tumulo ſepeliuit. Qui duo qui
ſeptem totum qui ſubdidit orbem. Scire ſuum mores dare vel retine-
re nequiuit. Jſte liber ſolet vocari apud litteratos de parabolis. Et dici-
tur parabola a para quod eſt iuxta. ⁊ bole ſcientia. quaſi iuxta ſcientiam.
¶ Item in principio huiꝰ libri tria ſunt inquirēda. Primo que ⁊ quot
ſunt cauſe huius libri. Secundo quis eſt tiutlus huius libri. Et tercio
cui parti philoſophie ſupponitur. Quo ad primū eſt ſciendum ꝙ quat-
tuor ſunt cauſe huius libri ſcilicet efficiens. materialis. formalis. ⁊ fina
lis. Cauſa vero efficiens fuit venerabilis magiſter Alanus de quo ime-
diate ſuperius dictum eſt. Cauſa enī materialis eſt bona ⁊ vtills doctri-
na. et parabolarum ſiue exemplorum poſitio. vt in ipſo continetur. Cau
ſa autem formalis eſt modus procedendi metricus. Et cauſa finalis eſt
duplex. ſcilicet grammaticalis. ⁊ moralis. Cauſa finalis grammaticalis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

eſt. vt perlecto iſto libro ac bene intellecto terminorum multorum noti-
ciam ac multas declinationes ſeu modos ſignificandi habeamus. Cau-
ſa vero finalis moralis eſt. vt iſto libro perlecto ac bene intellecto bonis
moribus atq; virtutibus adhereamus. Quo ad ſecūdum ſciēdum. ꝙ ti
tulus pn̄tis operis eſt. Incipit liber magiſtri Alani de parabolis. Uel
ſic ſcđm alios. Incipit doctrinale magiſtri Alani de parabolis. Uel ſic.
Incipiunt parabole magiſtri Alani. Quo ad tercium ſciendum. ꝙ eſt
diſtinguēdum cui parti philoſophie ſupponitur. quia vel legitur gram
maticaliter ſolum. ⁊ ſic ſupponitur philoſophie morali rationali. Uel
legitur realiter vt ſcilicet eſt cauſa ſcientie vel doctrine. ⁊ ſic ſupponitur
philoſophie morali ſimpliciter. His ergo viſis ſciendum eſt ꝙ iſte liber
diuiditur in ſex partes ſiue in ſex capitula ſcđm ꝙ diuerſimodi procedi-
tur. ſcilicet ſcđm diuerſam cituationem metrorum Primum capitu-
lum procedit per verſus binos. et incipit in principio ⁊ durat vſq; ad il
lam partem (Luctatur) Secundum capitulum procedit per verſus
quaternos. et incipit ibi (Luctatur) et fruitur ibi (Nō teneas aurū)
Tercium capitulum procedit per verſus ſexternos. et incipit ibi (Non
teneas) et durat vſq; ibi (Non bene pedibus) Quartum capitulum
procedit per octo verſus. et incipit ibi (Nō bene) et durat vſq; ibi (Nō
ſunt digna coli) Quintum capitulum procedit per verſus duos. ⁊ in
cipit ibi (Non ſunt digna) et durat vſq; ibi (Si quis arare) Sextū
capitulum procedit per duodenos verſus. et incipit ibi (Si quis) et du
rat vſq; ad finem. Quodlibet autem capitulum diuiditur in tot partes
quot in eodem ſunt parabole. vt patebit in proceſſu;

¶ Sequitur capitulum Primum

¶ Capitulum Primum.

a Phebo phebe lumē capit a ſapiēte
Inſipiēs ſenſum. quo quaſi luce micat

¶ Hic autor ꝓſequit᷑ ſuū intentū. ꝛ ꝑmo ponit ꝑabolā dicēs. ꝙ ſicut luna ſumit lumē ſuū a ſole. ſic incipiēs debet ſumē ſenſum ſiue ſapiam ꝛ bonā doctrinā a ſapiente viro ¶ Cō(phebe).i.luna(capit lumē).i.claritatē(a phebo).i.a ſole. ſic (inſipiēs capit ſenſū).i.ſapiam(a ſapiēte q̄ micat(.i.reſplēdet(q̄ſi luce)

Nil aliud niſi ſe valet ardens ethna cremare
Sic ſe non alios inuidus igne coquit.

¶ Ponit aliā ꝑabo. di. ꝙ ethna ē mons i ſicilia ſp ardēs nec p̄t ardere alios mōtes niſi ſeipm̄. ſic ē de inuido q̇ cupiēs aliena ꝛ dolens de proſperis proximi vrit ꝛ coquit ſeipm̄ i igne doloris ꝛ triſticie nihil nocēs alijs niſi ſibijpſi. ¶ Cō(ethna).i.tal' mōs(ardēs. nil)ꝓ nō ꝛ aliq̄d. nō(valet).i.nō p̄t(cremare)aliq̄d(niſi ſe)inuidꝰ coq̄t ſe(ſic).i.tl'r. ꝛ nō coq̄t(alios)

Sus ſe ſorde leuat saltē dum colligit eſcas
Cur nunq̄ȝ ſurgit ſorde volutus homo?

¶ Poīt aliā ꝑabolā di. ꝙ illud aīal ſus ſurgit de ſorde ſiue de palude ſaltē dum vult comedē. q̄re ergo hō inuolutꝰ ſorde. i. pctīs nō ſurgit a pctō ſcȝ per cōtritionē. cōfeſſionē. ꝛ ſatiſfactionē. ¶ Cōſtrue(Sus ſurgit a ſorde ſaltē dum colligit).i.cōgregat(eſcas. cur nunq̄ȝ)ꝓ nō ꝛ vnq̄ȝ)hō volutꝰ).i.inuolutꝰ(ſorde).i.peccato(nō ſurgit)ſcȝ a peccato.

Vtribus antiquis vinum cōmittere noli
Nec ſenibus ſenſum. quem retinere velis

¶ Poīt aliā ꝑabo. di. ꝙ ſicut i vaſis antiq̄s vinū ponē nō debemꝰ. ne forte vetuſtate vaſis ſiue putredie vinū pereat ſiue vaſtet᷑: ita ꝛ ſenſū nr̄m ſiue ſecretū quē voluꝰ celare nō dēmꝰ reuelare ſenibꝰ. qꝛ vt ait Cato. ſēſus pueril' ē i ill'. Cō(ſp̄ tu)noli ꝯmittē).i.imittē(vinū vtribꝰ āntiq̄s(nec) velis ꝯmittē(ſenſum).i.ſecretū(quē velis retinē ſenibꝰ)ſupple hoībꝰ

Nititur in vetitū. ꝙ in agros defluat equor
Sic init illicitum q̄ȝ cito peccat homo.

¶ Ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ ſi mare defluēt ꝑ cāpos ītraret i locū ſibi ꝓhibitū. i. incōgruū. qꝛ talis nō eſt locꝰ eius Sil'r hō q̄ȝ cito peccat ītrat in pctm̄ ſibi ꝓhibitū a deo. ¶ Con.(eq̄r nitit᷑)ſupple ītrare(i vetitū ſup. locū(ꝙ defluat i agros. ſic hō init).i.intrat(illicitū q̄ȝ cito peccat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Stultior eſt ſtulto. qui mandat balſama cribro
Et verbis pleno verba tacenda viro

¶ Ponit aliã ꝑabo. di. ꝙ ille eſt bñ ſtult⁹ qui mãdat. i. ĩmittit. ⁊ cõmen dat balſamũ. i. ꝑcioſa aromata vel vnguẽta cribro. qꝛ cũ cribro ꝑdit totũ Silr ille nõ eſt ſapiẽs q̇ mãdat vel dt v̾ba tacẽda viro loquaci ⁊ adula- tori. ¶ Con. (ſupple ille ẽ (ſtultior ſtulto q̇ mãdat). i. ĩmittit (balſama) id ẽ aromata ꝑcioſa (cribro) Et ille ſupple ſtultior ſtulto qui (mãdat v̾- ba tacẽtia viro). i. homini (pleno) verbis.

Sepe viatorem noua non vetus orbita fallit
Sic ſocius ſocium non vetus. immo nouus

¶ Ponit aliã ꝑabo. di. ꝙ ſicut via antiq̃ ſiue cõis nõ decipit viatorẽ. ſed via noua. i. nouiter facta. ſicut ſunt ſemite ⁊ methodi. qꝛ ſepe deuiãt via- torẽ. Sic ſilr ſoci⁹ antiquus. i. ab antiq̇tate not⁹ nõ decipit ſociũ ſuũ. ſꝫ ſoci⁹ nou⁹ ⁊ nouiter fact⁹ bñ decipit. q̃re meli⁹ debem⁹ diligẽ ſocios anti- quos q̃ꝫ nouos. ⁊ cũ ipſis fiduciã h̃re. ¶ Con (orbita). i. via noua (fallit ſepe viatorẽ) ſed via (vetus) ſ p̃. nõ fallit (Sic ſoci⁹ vetus). i. ab antiquo acquiſit⁹ nõ fallit (imo nou⁹) ſupple ſoci⁹ fallit.

Non eſt in ſpeculo res q̃ ſpeculatur in illo
Eminet ⁊ non eſt in muliere fides

¶ Autor docet nos ꝑ iſtã ꝑabolã vitare muliẽs dicẽs. ꝙ ſicut res q̃ vide tur eſſe ĩ ſpeculo nõ eſt ibi. ſic fides q̃ videt̃ eſſe ĩ mnliẽ non ẽ in ea. ¶ Cõ. (res q̃ ſpeculat̃ in ſpeculo nõ eſt ĩ illo) ſcꝫ ſpeculo. nã (fides eminet). i. ap paret (in muliere. nõ eſt) ſupple in illa muliere.

In ſterili ſteriels aratrũ facit aggere ſulcos
Et labor in miſeris eſt ſine fruge ſcholis

¶ Hic autor docet nos fugẽ ꝑuas ſcholas ⁊ vbi nõ ſunt boni ⁊ ſapiẽtes magiſtri. ſꝫ accedere ad bona ſtudia ſiue vniuerſalitates vbi ſcꝫ ſunt ma- giſtri ſapiẽtes ⁊ prouidi. dicẽs ꝙ aratrũ facit rigas inutiles ĩ agro ſteri- i. i. nõ fertili. Ita ſilr cleric⁹ laborãs ſiue ſtudens ĩ ſcholis miſeris nihil prodeſt. ¶ Cõſtrue (aratrũ facit ſulcos). i. rigas (ſteriles). i. nõ fertiles ĩ agro (ſterili). i. nõ fertili lapidoſo (et labor eſt ſine fruge). i. ſine fructu ſi ne vtilitate (in ſcholis miſeris)

De mininnis granis fit grandis ſumma caballi
De breuib⁹ mendis non veniale malum

¶ Poĩt aliã ꝑabolã di, ſicut magn⁹ equus fit ⁊ nutrit̃ de mĩnis granis

Ita pctm̄ mortale ſiue magnū pctm̄ p̄t generari ꝛ ꝓcedē ex multis veni alib⁹ ¶ Con(grādis ſumma caballi).i equi(fit de granis mīmis ſic malum nō veniale(immo mortale vel magnū(fit de mendis):d eſt de offenſis vel peccatis(breuibus)id eſt paruis

Non ſibi ſed reliquis aries ſua vellera portat
Sic alijs vnit ſemꝑ auarus opes

Poīt aliā pa. ꝑ quā docet nos vitare auariciā.di.ꝙ aries ſiue muto portat lanā ſuā ꝓ alijs ꝛ nō ꝓ ſe.ſic ꝛ auar⁹ diuitias ꝓ alijs acq̄rit ꝛ nō ꝓ ſe. q꞉ nihil audet expone.imo quāto pl⁹ hꝫ tāto pl⁹ cupit.¶ Con(aries).i. muto(nō portat ſua vellera).i.ſuā lanā(ſibi).i.ꝓ ſe:ſed ſupple portat(ꝓ reliq̄s)ſcꝫ hoib⁹(Sic auar⁹ vnit).i.aggregat(ſꝑ opes(alijs)ſcꝫ hoib⁹.

Non leuiter velli quit ab vnco qd̄ tenet ille
Nec es a loculo.quod tenet arcta manus

¶ Hic d̄t.ꝙ ſicut illud qd̄ tenet̄ ab vnco.i.a tali inſtrumēto ferreo.vix p̄t euelli.ita ſil'r q̄n auꝝ et argētū tenet̄ ꝑ man⁹ auari.vix p̄t ab eo recupari vel haberi.¶ Con(ſi aliqd nō p̄t velli).i.remoueri(leuit̄ ab vnco).i. ab illo īſtrumēto(qd̄ ille)ſcꝫ vncus(tenet.'es)id auꝝ et 'argentum(qd̄ man⁹ arcta).i.auara tenet non p̄t(velli).i.euelli(a loculo).i.a burſa.

Mille viris prebere poteſt pincerna lyeum
Pocula doctrine pluribus vnus homo

Po.pa.di.ꝙ ſicut pīcerna p̄t dare vinū mille viris ꝛ plurib⁹.ita vn⁹ hō plures p̄t īſtruē ꝛ docē Cō(pīcerna p̄t p̄bere).i.dare(lyeū).i vinū(mile viris.vn⁹ hō)ſupple p̄t prebē(pocula doctrine plurib⁹)ſupple hoib⁹.

Accipit et nunq̄ꝫ reddit mare ſcylla recep tum
Sic rapit et retinet debitor ęra malus

¶ Poīt aliā pabo.di.ꝙ ſcylla.i.piculū marinū qd̄ ſꝑ recipit aquā marꝭ et nunq̄ꝫ emittit aquā.q꞉ aq̄ ingreſſa piculū illud nunq̄ꝫ reuertit̄ ab illo ſic debitor malus ſꝑ recipit pecunias ꝛ alias diuitias inq̄ꝫtū p̄t.ꝛ nunq̄ꝫ reddit.¶ Con(ſcylla).i.periculū maris(accipit).i.recipit(mare)id eſt aquā maris(et nunq̄ꝫ),ꝓ nō et vnq̄ꝫ.nō(reddit)vnq̄ꝫ(receptū)ſcꝫ aquā introductā ſibi(mal⁹ debitor rapit ꝛ retinet ęra).i.pecunias(ſic).i.talit̄

Non leuiter corio canis abſterretur ab vncto
Nec nebulo diſco dum ſatietur eo

¶ Ponit aliā pabo.di.ꝙ ſi canis portet vel comedat coriū vnctū ſiue pigue vel carnes pingues.vix p̄t ille canis ab illa pinguedie remoueri.ſil'r

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

hō guloſus nō vult dimittē diſcū plenū epulis ſiue mēſam niſi fuerit ſa tur ⁊ plen⁹. ¶ Cō. (canis nō trahit leuiter a corio vncto). i. pingui (nec nebulo). i. guloſus trahit leuiter a (diſco dum ſatiet eo) ſcz diſco

Sub molli paſtore lupus lanam cacat. et grex
In cuſtoditus dilaceratur eo

¶ Ponit aliā parabolā di. ꝙ ſicut lupus deuorat leuiter oues q̄ ſunt ſub paſtore pigro molli ac ignaro. Ita ſil'r diabol⁹ deuorat oues ſcz chriſtianos. q̄ regunt per paſtorē pigrū ⁊ mollem ſcz ꝑ malū prelatū ſeu curatū qui nō curat de ouib⁹. i. de aiab⁹ ſuoꝝ ſubditoꝝ. ¶ Cōſtrue (lupus cacat lanam ſub paſtore molli) id eſt pigro (et grex incuſtodit⁹ dilaceratur) id eſt deuoratur (eo) ſcz lupo.

Clarior eſt ſolito poſt maxima nubila phebus
Poſt inimicicias clarior eſt et amor

¶ Ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ ſicut ſol ē clarior et lucidior poſt tpa nubiloſa ⁊ obſcura ſicut poſt pluuias ⁊ niues. ſic etiā amor int' hoīes ē dulcior et feruētior poſt inimicicias ſeu lites ⁊ iurgia. ¶ Cō (pheb⁹). i. ſol (ē clarior). i. lucidior (ſolito). i. more ſolito) poſt maxma nubila). i. poſt tpa. opaca. et (amor eſt clarior poſt inimicicias). i. dulcior poſt lites.

Loricam duram poſſunt penetrare ſagitte
Sic cor deriſum et mala verba meum

¶ Poīt aliā ꝑabo. di. ꝙ ſicut ſagitte pñt penetrare loricā durā. ita ⁊ mala ꝟba pñt penetrare cor ſapientis. ¶ Con (ſagitte pñt penetrare loricā durā). i. arma q̄dā (ſic deriſum ⁊ mala ꝟba pñt penetrare cor meū.

Subtrahe ligna foco ſi vis extinguere flāmas
Sic carnis motus. ocia. vina. dapes

¶ Autor ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ ſicut volēs ignē extinguē neceſſe ē cū ſubtrahē ligna ab igne. ita ſil'r ſi velim⁹ motus carnis extinguē. vt luxuriā ebrietatē ⁊ alias voluptates nos vitare decet ocia ⁊ vina ⁊ abundātiā epulaꝝ. q2 illa generāt vitia. ¶ Con (ſi vis extinguere flāmas). i. ignem (ſubtrahe ligna foco). i. ab igne. et ſupple ſi vis extinguere (mot⁹ carnis ſubtrahe ocia vina dapes). i. voluptates

Firmiter in portu puppim tenet anchora morſu
Sic in propoſito ſpes rata corda ſuo

¶ Ponit aliā ꝑabo. di. ꝙ anchora ē quoddā inſtrumētum qd' miſſum ī mare ſe figit in terra ⁊ ibidem retinet firmiter nauem. Ita ſil'r homo ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

bens bonam ſpem in ſe: firmat cor ſuū in bono ꝓpoſito. ⁊ ibidem illud ſꝑ tenet. ¶ Cōſtrue (anchora). i. illud inſtrumentū (tenet fortiter puppe) id eſt nauem (in portu). i. in mari (morſu) ſcꝫ ſuo (ſpes rata). i. firma te-net (ſic). i. taliter (corda in ſuo ꝓpoſito.

Ripa retentat aquas pelagi. ne migret in arua
Sic tenet irati frena modeſta manus

¶ Ponit aliā parabolā dicēs ꝙ ſicut ripa maris tenet aquas maris ne fluāt ꝑ arua ⁊ ne peragrent mundū. ſic ⁊ manus modeſta ſcꝫ ratio tenet frena. i. voluntatē irati. ¶ Cōſtrue (ripa retentat). i. retinet (aquā) pela-gi. i. maris (ne migret). i. trāſeat (in arua). i. in cāpos. et (manꝰ). i. ratio (irati. retētat). i. retinet) frena) hoīs ſupple irati volūtatem

Sepe cicatrices in vulnera priſca reſurgūt
Ad mala facta ſui gens male ſana redit

¶ Ponit aliā parab. di. ꝙ nos videmꝰ ſepe cicatrices reſurgē in vulnera antiq̄: ſic etiā hō malus poſtq̄ȝ ſaluꝰ factꝰ eſt a pctō adhuc redit ad illud malū ¶ Con (cicatrices reſurgūt ſepe). i. reuertūtur (in vulnera priſca) id ē priſtina (gens male ſana). i. mala (redit ad mala facta). i. pcta

Fragrantes vicina roſas vrtica perurit
Et iuſtos ſemꝑ turbat iniquus homo

¶ Ponit aliā parabolā di. ꝙ vrtica vicina roſis facit illas vri. ſic etiam homīes mali vaſtāt ⁊ turbāt bonos. ¶ Con. (vrtica vicina). i. ꝓpinqua roſis (perurit roſas fragrātes). i. odorātes (et iniquus hō). i. malꝰ (tur-bat ſemper iuſtos) id eſt bonos.

In palea dum grana iacēt immūda videntur
Eſt ſimilis prauis. qui manet inter eos

¶ Ponit aliam parabolā dicēs. ꝙ ſicut grana que iacēt inter paleas vi-dent̄ immūda. ita hō qui cōuerſat̄ inter malos homīes videt̄ eſſe malus: quare cōſortia reprobor̄ fugere debemꝰ. ¶ Conſtrue (dum) pro qn̄ (gra-na iacēt in palea vident̄ immunda) hō ſupple (eſt ſimilis prauis) ſcꝫ ho-minibꝰ (qui manet int̄ eos) ſcꝫ homīes.

Ictibus vndar̄ rupes immota reſiſtit
Et bonus aſſiduis fluctibus omnis homo

¶ Ponit aliā parabolā di. ꝙ ſicut rupes firma reſiſtit fluctibꝰ et vndis aquar̄. ita hō bonus ⁊ iuſtus reſiſtit oībꝰ aduerſitatibꝰ ⁊ pctis mundi ¶ Conſtrue (rupis immota) id eſt immobilis (reſiſtit ictibꝰ vndarū). i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

aquarum(Et bonis homo reſiſtit fluctibꝰ aſſiduis).i.aduerſitatibꝰ mū danis ſiue peccatis.

Mobile cū vento folium volat arbore raptū
Sic mens inſtabilis ſemꝑ vt aura volat

¶ Ponit aliam parabolā di.ꝙ folia ab arboribꝰ cadentia cū vento volāt Sil'r mens inſtabilis homīs ſemꝑ variat ⁊ nunqꝫ in eodem ſtatu ꝑma net. ¶ Cōſtrue(foliū mobile raptū ab arbore volat cū vento.ſic mens in ſtabilis volat).i.diſcurrit(vt aura).i.ventus.

Stultus qui puppem ſine remige ducit in altū
Et ſine ſubſidio qui graue ſumit onus

¶ Ponit aliam parabolā dicens.ꝙ ſtultꝰ eſt qui ducit nauē in ꝓfundū aque ſine remis. Sil'r ⁊ ille ē ſtultꝰ qui ſumit onus nimis graue ſine ſub ſidio vel adiutorio.vt q̇ aſſumit ſcholas regē ſine ſcia vel qui ꝓ̄ſumit ſtu dere ſine libris. ¶ Con.ſupple ille(qui ducit puppem).i.nauē(in altū) id eſt in ꝓfundū aque(ſine remige).i.ſine remis(eſt ſtultꝰ)⁊ ſupple(qui ſumit onus graue ſine ſubſidio)eſt ſtultus.

Per patulas rimas ſol lucens intrat in edem
Corda per auriculas dogma docentis init

¶ Ponit aliam parabolā dicēs.ꝙ ſicut ſolītrat per paruas aperturas tecti.ſic doctrina ſiue ſciētia intrat in corda pueroꝝ per auriculas ¶ Cō ſtrue(ſol lucens intrat in edem).i.in domū(per patulas rimas)id ē per apertas ſciſſuras ſic(dogma docentis).i.doctrina magiſtri(init)id ē in trat(corda ꝑ auriculas).i.per aures.

Multotiēs captū trahit hamus ab equore piſcem
Sed bona verba mali nullus ab ore trahet

¶ Ponit aliam parabolam dicens ꝙ piſcatores bene trahunt piſces ab aqua hamo mediāte.ſed nullus poteſt habere ſeu trahere bona verba ab ore mali hominis. ¶ Cōſtrue(hamus trahit multotiens piſcem captū ab equore).i.ex mari vel aqua(Sꝫ nullus trahet bona verba ab ore ma li)ſupple hominis.

Pauperat et ditat taloꝝ caſibus vlphum
Alea.ſed vertit vt mage fiat inops

¶ Ponit aliam parabolam dicēs.ꝙ vlphus fuit quidam luſor qui pro pter ludum alearum cartularum taxilloꝝ ⁊ aliorum ludorum erat qnqꝫ pauper ⁊ quādoqꝫ diues.ſed ſepius erat pauper qꝫ diues.quia quādo di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

ues erat faciliter efficiebať pauper .ſed quādo pauper erat vix diues eſſe poterat ob defectum pecuniaꝝ.quas nō habebat pro ludo exercendo. nā deficiēte cauſa deficit ⁊ effectꝰ. ¶ Cōſtrue(Alea paupat ⁊ ditat vlphū) illū virū(caſibꝰ).i. euētibus(taloꝝ).i.taxilloꝝ(ſed vertit).i.ordinat vł permittit(mage).i.magis(vt fiat inops).i.pauper. Vñꝰ.

Ludere cum talis non eſt res ſpiritualis.

Extincti cineres ſi apponas ſulphura viuent
Sic vetus appoſita mente caleſcit amor

¶ Ponit aliā parabolā dicēs. ꝙ q̄zuis ignis ſit extinctꝰ ſi apponať ſulphur ſuꝑ cineres calidos ignis reuiuiſcet. ſil'r ſi amor vetus remoueretť iteꝝ renouať. ⁊ ſic hō reincipit amare ¶ Cōſtrue(Extincti cineres viuēt ſi apponas).i.addas(ſulphura.ſic amor vetꝰ caleſcit).i.incipit ardere(mente appoſita)

Dira caribdis aquas bibit et vomit oībꝰ horis
Sic dat ſic aufert ſors ſua dona viris

¶ Ponit aliā ꝑabo.di. ꝙ quoddā periculū marinū qđ vocať caribdis ē talis nature. ꝙ illud qđ bibit cito euomit. ita ſil'r fortuna dat bona viꝝ et aufert eis bona q̄ dedit. ¶ Cōſtrue(caribdis dira(illud crudele periculū marinū(bibit ⁊ vomit).i.attrahit ⁊ euomit(aq̄s oībꝰ horis. ſic ſors) id eſt fortuna(dat ⁊ aufert ſic ſua dona viris).i.hominibꝰ

Currere cogit equū ſub milite calcar acutū
Et puerum ſtudio virga vacare ſuo

¶ Ponit aliā ꝑabolam di. ꝙ ſicut calcar acutū cogit equū cito currē ſub equite. Sil'r aſpera vͣga cogit iuuenē ad ſtudendum. ¶ Cōſtrue(calcar acutū cogit equū currē ſub milite. Et vͣga facit pueꝝ vacare ſtudio)ſuo

Non perit ipſe ſua propria qui nauigat aura
Nec vir qui propria degere debet ope.

¶ Ponit aliam parabolā dicēs ꝙ ille q̄ ſua ꝓpria vtiť volūtate nō ſemper perit. Sil'r ille qui nō vtitur ꝓpria volūtate ſicut eſt pauꝑ nō ſemꝑ perit. ideo ſperare debemꝰ licet paupes ſumꝰ ¶ Con(ipſe qui nauigat ꝓpria aura).i.qui vadit ꝓpria volūtate(nō perit)ſemꝑ(Nec)pro et nō. et(vir qui debet degere)id eſt viuere in paupertate(propria ope)id eſt ꝓprio labore(non perit)

Tranquillū nequit eſſe fretū dum peſce mouetur.
Nec manſuetus homo dum mouet ira iecur

¶ Ponit aliam parabolam dicēs. ꝙ mare non poteſt eſſe firmum ⁊ ſta-bile dum mouetᷣ tempeſtate ⁊ ventoꝝ impetuoſitate. ſic nec homo man-ſuetus ⁊ pacificꝰ eſſe poteſt dum ꝑ iram cōmouetᷣ. ¶ Cōſtrue (fretum) id eſt mare (nequit eſſe tranquillū) id eſt quietum ſiue ſtabile (dum mo-uetᷣ). i. cōmouetᷣ (peſte). i. tempeſtate (nec) pro ⁊ nō et homo māſuetus) id eſt pacificꝰ. ſupple nō poteſt eſſe trāquillus (dum ira mouet) id eſt cō mouet (iecur) id eſt cor hominis

Cur aperit portam qui claudere nō valet illam
Cur mihi rem ſpondet qui dare nequit eam

¶ Ponit aliam parabolā dicēs. ꝙ nos nō promittamꝰ aliquid ſi nō ve-limꝰ tenere ⁊ ſi ſit iniuſtū non debemꝰ promittē. et dicit. Cur aperit por-tam ille qui nō poteſt eam claudere. et cur ꝓmittit ille qui non poteſt te-nere. ¶ Conſtrue (Cur). i. quare. ſupple ille aperit portam qui nō valet claudere illā) ſcʒ portā. et ſupple ille (Cur ſpōdet). i. ꝓmittit (mihi rem qui nequit). i. non p̄t (dare eam) ſcʒ rem promiſſam

Concipit vt pariat mulier dum venerit hora
Tu quoqʒ ſuſcipiens des aliquādo mihi.

¶ Ponit aliā parabolā dicēs. ꝙ mulier cōcipit vt pariat dum tempus affuerit. Silr̄ ſi tu ſuſcipias ab aliquo dona aliqua. debes etiam aliquā-do dum locꝰ affuerit de tuis bonis ei donū aliqd̄ retribuere. ¶ Conſtrue (mulier cōcipit vt pariat dum hora venerit) ſcʒ pariēdi (quoqʒ) pro et. et (tu ſuſcipiēs aliquid) a me (des aliqn̄ mihi) aliquid

Nulla poteſt ſedare ſitim flagrantibꝰ vnda
Copia nec cupidi cor ſatiare viri

¶ Ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ nulla aqua p̄t auferre ſitim ab hoībꝰ epate ca-lidis. ſicut ſunt hydropici. Silr̄ nulla abundātia bonoꝝ tp̄aliū ⁊ diui-tiaꝝ p̄t ſatiare cor homīs cupidi ſiue auari ¶ Con. (Nulla vnda). i. aq̄ (p̄t ſedare). i. ſatiare (ſitim) hoībꝰ flagrātibꝰ) ſcʒ epate (nec copia). i. abū-dātia ſupple diuitiaꝝ (p̄t ſatiare cor cupidi). i. auari hoīs

Vipera virus habet. que cū calet illud euomit
Claude ſinū prohibe. ne caleſiat ibi.

¶ Ponit aliā ꝑabo. di. ꝙ vipera eſt ſerpēs habēs venenū que cū calet ſi-ue qn̄ iraſcitᷣ euomit ſiue emittit illud ꝑ os. quare claude ſinū tuū ne ille ſerpēsītret ibi. quaſi dicēt ꝙ praue cogitatiōes hn̄t virus ſcʒ effectū ma-li que cū calēt. i. delectāt euomūt illud virus ſcʒ ſuū effectū. ⁊ inde ꝓuenit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

malum ſiue peccatum. quare debes claudere tuam mētem. ne praue cogi tationes intrēt illam. ¶ Conſtrue (Uipera habet virus) id eſt venenū (que) ſcʒ vipera (cum calet) id eſt iraſcitur (euomit illud) ſcʒ venenum (claude ſinum) ſupple coꝛ tuum. i. tunc (prohibe ne) ſupple venenū (cale fiat ibi). i. in coꝛde tuo

De nuce fit coꝛylus. de glande fit ardua quercus
De paruo puero ſepe peritus homo

¶ Ponit aliā pabolā di. ꝙ ſicut de parua nuce ⁊ de pua glande fiunt ma gne arboꝛes. ita de vno puo puero ſepe fit hō magnꝰ. ſapiēs ⁊ potēs. qua re pueros floccipēdere nō debemꝰ. ¶ Cōſtrue (Coꝛylus fit de nuce). i. de fructu nucis. ⁊ de glande fit quercus ardua). i. alta Silr (homo peritꝰ) id eſt ſapiens fit (ſepe de paruo puero.

Futile vas fundit. ſincerum vina retentat
Sic audita tenet mens bona. fundit hebes

¶ Ponit aliam parabolam dicēs ꝙ vas futile id ē fractum effundit vi nū. ſed vas ſincerum. i. integrū retinet vinū ⁊ non perdit illud. ſic mens bona retinet bonas doctrinas ⁊ bonos moꝛes. ⁊ mens hebes obliuiſcit il los. ¶ Conſtrue (vas futile). i. fractū (fundit). i. effundit (vina) ſed vas (ſincerum) id eſt integrū (retentat). i. retinet vina (Sic mens bona te net) audita. i. bonos monitus. ⁊ mens (hebes). i. ſtolida (fundit) id ē ob liuiſcitur. ſupple audita.

In nihilum nix alta fluit. ſi deſuper imber
Decidat. et vicio fama perempta perit

¶ Ponit aliā parabolā di. ꝙ nix alta ⁊ magna vertit in nihilum pluuia deſuper cadente. Similiter bona fama ⁊ bonum nomen deperditur vicio adueniēte ⁊ illam denigrante. ¶ Cōſtrue (nix alta). i. magna (fluit) id ē vertitur (in nihilum. ſi imber) id eſt pluuia (decidat) id eſt cadat (deſup) id eſt de celo. Sic (et fama perempta) id ē diffamata vel deſtructa (vicio perit) id eſt crimine deperditur

Stratus humi palmes ſubeuntibꝰ indiget vlmis
Indiget auxilio diuitis omnis inops

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ palmes ſiue palus indiget virgis vlmi. i. illiꝰ magne arboꝛis. vt inde erectus ſuſtineat. ⁊ cum alijs palmiti bus ſit ligatꝰ ſiue foꝛtificet. Silr omnis hō paup auxilio diuitis īdiget. vt inde ſuſtineat ⁊ viuat. ¶ Con (palmes ſtratꝰ). i. proſtratꝰ (humi). i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

in terra(indiget vlmis)illis arboribus(ſubeuntibus)id eſt ſuſtentanti bꝰ ipſum palmitem.ſcꝫ per ſuas virgulas. Sic(omnis homo pauper) indiget auxilio diuitis.

Non poſſum cohibere canem.quin latret vbiqꝫ
Nec queo mendaci claudere labra viro

¶ Ponit aliam parabolā dicens.ꝙ hō non p̄t prohibē canē quin latret vbiqꝫ. Similiter nullꝰ poteſt prohibere virum mēdacem quin mentiaꝛ vbiqꝫ.Conſtrue.ego(nō poſſum cohibere)id eſt ꝓhibere(canem quin latret vbiqꝫ)id eſt in omni loco(ne)pro et non.ꝛ nō(queo claudere labra) id eſt labia ſiue os(viro mendaci)

Fumū non ignē iaculatur ab ore caminus.
Colloquio non re liuor obeſſe poteſt

¶ Ponit aliā pabolā di.ꝙ caminus.i.fornellus euomit fumū tm̄ ꝛ nō ignē. Sil'r inuidꝰ non p̄t nocē niſi colloquio.ꝛ nō emittit niſi ſolū ventum ab ore quem ꝑdit. ¶ Conſtrue(caminꝰ).i.fornellꝰ(iaculaꝛ) i.euomit(ab ore fumū)et(non)iaculaꝛ ignem. Sic(liuor).i.inuidia(poteſt obeſſe).i.nocē(colloquio).i.ꝟbis(et nō re).i.de factū

Non domus ſed dn̄s laudetur.ſi bonꝰ is ſit
Si autem dn̄m ſpernimꝰ atqꝫ domum

¶ Ponit aliā parabolā di.ꝙ ſi aliq̄s dn̄s vl' mgr̄ alicuiꝰ domus ſit bonꝰ debemꝰ laudare dn̄m ꝛ nō domū. Sꝫ ſi ſit malꝰ ꝛ domū ꝛ dn̄m.ſpernere debemꝰ ¶ Cōſtrue(dn̄s)ſupple alicuiꝰ domus(laudeꝛ ꝛ nō domꝰ ſi is) ſcꝫ dn̄s(ſit bonꝰ. Si autē)pro ſi et ꝓ ſed et pro non.ſed ſi dn̄s nō ſit bonus.nos(ſpernimꝰ dn̄m atqꝫ domum)

Non ibis roſtrum.nō ardea deſerit anum
Non leuiter vicium.dum facit illud homo

¶ Ponit aliā pabolā et d̛t.ꝙ ibis.i.illa auis ſemꝑ portat ſuū roſtrū.et ardea.i.talis auis ſp̄ portat ſuā caudā. Sil'r hō faciēs aliqd̛ peccatū nō relinq̇t illud ſed ſp̄ portat vel in mēte vel in corde ¶ Con(ibis)illa auis (nō deſerit).i.nō derelinq̇t(roſtrū)ſupple ſuū.et(ardea)illa auis(nō deſerit anum).i.caudam ſuā. Sic(hō)ſupple nō deſerit(leuiter).i.faciliꝰ (viciū).i.peccatū(dum(pro quādo(facit illud)

Aufert de ſolo nigra nubes lumina ſolis
Et patris auxiliū dira nouerca mihi

¶ Ponit aliā pabolā di.ꝙ nubes nigra aufert ſepe lumina ſolis a terra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Sic nouerca .i. vxor patris tui q̄ tua nō eſt mater auxiliū ſepe tibi tollit qđ pater ſepe tibi p̄beret. ¶ Cōſtrue (nubes nigra aufert) .i. tollit (ſepe ſolo) id eſt terre (lumina) .i. claritatē (ſolis) Sic (et dira nouerca) tollit mihi auxilium patris ſupple mei.

Non ſemꝑ moriūtur aues quibꝰ inſidiatur
Arcus. nec mihi ſunt tela nec haſta mine

¶ Poīt aliā ꝑabolā di. ꝙ aues q̇bꝰ aucupes cū arcu vel alit̄ inſidiant̄ nō ſꝑ moriunt̄ Sil'r hō cui minat̄ l' inſidiat̄ cū armis nō ſꝑ morit̄. ¶ Cō. (aues nō moriūt̄ ſꝑ q̇bꝰ arcus īſidiat̄. nec mine ſūt mihi tela nec haſta)

Sidera ſplendorē non poſſunt addere ſoli
Cum ſuperet ſolis lumina cuncta iubar

¶ Ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ oēs ſtelle celi nō pn̄t lumini ſiue claritati ſolis aliq̇d addere vel diminuere. cū ipſe ſol excedat eas in claritate. Quaſi dicēt. ꝙ hō preclarꝰ et potēs ſiue ſapiēs non p̄t ſuperari a minimis ſiue ſtultis. ¶ Cōſtrue (ſidera nō pn̄t addere) .i. augmētare (ſplendorē) .i. claritatem (ſoli. cum iubar) id eſt. lumen (ſolis ſuperet) id eſt excedat (cuncta. lumina) ſcilicet ſtellas.

Si catho ſis et vis in candida vertere nigra
Curaqꝫ ſit cure. diues et eſſe potes

¶ Autor d̄t ꝙ ſi tu es ſapiēs ⁊ habes practicā artis alicuiꝰ vl' ſciētie adhibe diligētiam in exercēdo tuam artē ſiue ſciētiam in loco debito ſcđm tuam artē. nam homo rhetor nihil aut parum ꝓficeret in paruo oppido. ſed multū proficiet in curia alicuiꝰ principis. ⁊ cito diues erit ¶ Cōſtrue (ſi tu ſis catho) .i. ſapiēs (⁊ vis vertere nigra) .i. pauꝑtatem (in cādida) .i. in diuitias (qꝫ) ꝑ et. et (cura) id ē diligētia (ſit cure. et potes) id eſt poteris (eſſe diues) .i. locuples

In viſcū volucres ducit cū cantibus auceps
In fraudem gentes bleſa loquela viri.

¶ Ponit aliā ꝑabolā di. ꝙ auceps ducit aues in viſcū cum dulcibꝰ cantibꝰ ſic ⁊ hō blandꝰ ⁊ ſuauis decipit homīes cū ſuis ꝟbis fallacibꝰ ⁊ nefandis ¶ Con (auceps ducit volucres in viſcum cum cantibꝰ. et vir ducit gētes in fraudem loquela bleſa) .i. cum blando ſermone

Impetus eſt ſiluis et vaſta leonibus ira
Et tamen inter ſe ius ſociale tenent

¶ Ponit aliam parabolam dicēs. ꝙ magnꝰ impetus eſt qn̄qꝫ in ſiluis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

id eſt in nemorib⁹. qñ arbores ꝑcutiūt ſeinuicē ꝓpter agitatiōes vento/
rū. Et ſil'r ira maxima ē int̄ leones. ꝛ tñ ſunt ſibiȳnuicē ſociales. ꝛ ſil'r vi
uūt. ita ꝙ ſi cetera aīalia vellēt mīmo leoni nocē. oēs aliȳ leones ſuccur/
rerēt ei. Sil'r ꝛ homīes debēt ſe ſimul aſſociare. ſic ꝙ ſi aliq̄s inimic⁹ ali
cui hoī nocē preſumat noceat oīb⁹. licet inuicē qñqꝫ rixent̄. ¶ Conſtrue
(Impet⁹). i. turbatio (ē ſiluis). i. arborib⁹ (et ira vaſta). i. crudel' (eſt leo
nib⁹). i. int̄ leones (et tñ tenēt int̄ ſe ius ſociale). i. pacificā ſocietatē.

Poſt noctem ſperare diem. poſt nubila ſolem
Poſt lachrymas riſum leticiamqꝫ potes

¶ Ponit aliā parabolam dicēs ꝙ poſt noctem diē. ꝛ poſt nubila ꝛ plu/
uias ſolem ſperam⁹ Sil'r poſt lachrymas ꝛ dolores atqꝫ aduerſitates ri
ſum leticiam atqꝫ proſperitatē ſperare debem⁹. ¶ Cōſtrue tu (potes ſpe
rare diē poſt noctē ꝛ ſolem poſt nubila) ſic potes ſperare (riſum ꝛ leticiā
poſt lachrymas) id eſt poſt triſticiam.

Omnia ceſar erant. ſed gloria ceſaris eſſe
Deſiȷ̄t. et tumulus vix erat octo pedum

¶ Ponit aliā parabolā nos ammonēs ne ſim⁹ ſuperbi ꝛ vētoſi nec aua
ri dicens. ꝙ ceſar erat impator roman⁹ ꝛ dñs ac rex toti⁹ mundi tam in
lōgitudine q̄ꝫ in latitudīe. ꝛ tñ ipſo mortuo ab oīb⁹ his fuit expoliat⁹. et
fuit ſibi ſolū relictus tumul⁹ qui vix erat octo pedū longitudis. ¶ Con
ſtrue (omnia erāt ceſar. ſed gloria ceſaris deſiȷ̄t eſſe) ſcꝫ in morte (et tumu
lus) eius (erat vix octo pedum) ſcꝫ in lōgitudine

Non ruit iu rupes nec in alta pericula nauis
Quā maris immotus remige rector agit

¶ Ponit aliā parabolā dicēs ꝙ nauis que regit̄ ꝑ nautam ſapiētem nō
perit in rupes illas percutiēdo. nec incidit in magna pericula maris. li/
cet regat̄ per remigem que parua eſt. Sil'r homo potēs ꝛ diues nō con/
funditur ſi bono cōſilio pauperis ſapientis regatur. licet ipſe pauper ſit
modicus. ¶ Conſtrue (nauis nō ruit in rupes nec in alta pericula) id ē
magna pericula (quam rector). i. nauclerus (agit). i. agitat (immot⁹ ma
ris remige) id eſt cū remige.

¶ Capitulum Secundū

L Uctatur cum nocte dies. cū nube ſerenū
Cum tenebris lumē. cum nece vita vigens
Sic labor in nobis. nam ſpirit⁹ et caro ſemper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Pugnāt. et morimur ſi caro vincat eum

Hic aſſignat̄ ſecūdum capitulum. in quo ꝓcedit per quattuor et q̄t tuor metra. in quib⁹ autor ponit ſentētias ꝓuerbiales ſeu parabolas ad bonos mores nos erigentes. Unde ꝑmo ponit talem parabolā dicēs ꝙ dies ſemꝑ luctat̄ cum nocte ⁊ nox cum die. et lumen cum tenebris et ecōuerſo. ⁊ mors cum vita ⁊ ecōuerſo. Sil'r i nobis ſimilis labor erit: nam ſpūs noſter ſemꝑ cum carne noſtra certat. Sed ſi ſpūs vincat carnem viuem⁹. ⁊ paradiſum aſcendem⁹. ſed ſi caro vincat ſpūm moriemur et ad infernum deſcendem⁹. ¶ Cōſtrue (dies luctat̄ cum nocte. ⁊ ſerenū luctat̄ cum nube) .i. cum obſcuro et (lumen luctatur cum tenebris) et (vigens vita luctat̄ cum nece) .i. morte (Sic labor in nobis) eſt (nam caro et ſpūs pugnāt ſemꝑ. et ſi caro vincat eū) ſupple ſpūm morimur.

Pondera portat equus. bos terrā ſulcat aratro
Vellera portat ouis. ſeruat ouile canis
Omnia quippe ſue nature debita ſoluūt
Preter eum qui plus his rationis habet

¶ Ponit aliā parab. di. ꝙ natural'r equus portat pōdera. ⁊ bos ſulcat terrā aratro. ouis portat lanā. ⁊ canis cuſtodit ouile. ⁊ hec ſibi cōueniūt naturalit̄. ſil'r oīa viuētia ſoluūt debita nature. ſcʒ faciēdo qd̄ debēt pret̄ hominē qui hʒ plus rōnis aliјs animalib⁹ brutis. Nam de⁹ voluit animalia bruta ſubјci homib⁹. vt in pſalmo. Oīa ſubieciſti ſub pedib⁹ ei⁹. Sʒ ipſe hō debet ſubјci deo ſcʒ mādata ei⁹ ſeruādo. bona oꝑa faciēdo. ⁊ cuſtodiēdo ſe a pctīs. ¶ Conſtrue (equus portat pondera. bos ſulcat terrā aratro) .i. fodit terram (ouis portat vellera) .i. lanam. et canis ſeruat) .i. cuſtodit (ouile) .i. caulam (Quippe) .i. certe (omnia ſoluūt debita nature) id eſt faciūt quod debēt (preter eum qui habet plus rationis) .i. ꝑter ſolū hoīem (his) .i. iſtis animalib⁹ brutis. ¶ Nota ꝙ quādo iſte due dictiones ſcʒ plus ⁊ magis ſignificāt exceſſum qualitatis tūc requirūt poſt ſe gtūm. Sed ſi ſignificāt exceſſum quātitatis requirūt poſt ſe abltūm. vt in ꝓpoſito. Verſus. Pluſqʒ magis querūt genitiuū qualitatiue. Sed ablatiuū dabunt tibi quantitatiue.

Ethereus motus mouet oīa ſidera. preter
Vnum. ſed ſemꝑ permanet illud idem
Sic conſtans et fidus hō ſine ſine tenebit
Hunc in amore modū. quem tenet ipſe ſemel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

¶ Ponit aliã para. di. ꝙ celũ mouet oĩa ſidera p̃ter vnũ qđ vocatᷓ polus antartic⁹. qđ ſemꝑ in vno loco ꝑmanet ad modũ rote. que q̃zuis mouetᷓ eius tñ axis nõ mouetᷓ. Sil'r hõ fidus ⁊ cõſtans tenebit fidem ꝓmiſſio-nẽqꝫ et bonũ amorẽ quem ꝓmiſit vel incepit hr̃e. ¶ Cõſtrue (mot⁹ ethe-reus). i. mot⁹ celi (mouet oĩa ſidera p̃ter vnũ). i. p̃ter polum antarticum (ſed illud ſupple ſidus ſcꝫ polus antartic⁹ (ꝑmanet ſemꝑ idem). i. in eo-dem loco (Sic homo cõſtans ⁊ fid⁹ tenebit ſine fine hũc modũ in amo-re quẽ ipſe) ſcꝫ homo (tenet). i. tenuit (ſemel)

Phebus ab occaſu rurſus raptatur ad ortum
Quem prius huc illuc machina verſa tulit
Sic in amicicia mundus ſtat flagrat ⁊ ardet
Corruit et ſurgit. quod magis amat odit

¶ Ponit aliam parabolam dicẽs ꝙ ſol nũc de oriẽte tendit ad occidentẽ et de occidente ad oriẽtem. ⁊ quãdoqꝫ cadit ſcꝫ ad occidẽtem. ⁊ qñqꝫ ſur-git ſcꝫ ad oriẽtem ⁊ qñqꝫ eſt altus ⁊ qñqꝫ eſt baſſus. ⁊ ſic ſemꝑ mouetur. Sic ſil'r amor hui⁹ mũdi eſt mutabilis ⁊ variabilis. qꝛ quandoqꝫ amat quandoqꝫ odit. quãdoqꝫ nocet. quãdoqꝫ placet. quãdoqꝫ cadit. quãdoqꝫ ſurgit. ⁊ nunq̃ꝫ in eodem ſtatu permanet. ¶ Conſtrue (phebus raptatᷓ) id eſt tendit (ad ortũ). i. ad oriẽtem (ab occaſu). i. ab occidente (Quem) ſcꝫ ſolem (machina). i. cõpoſitio (verſa tulit). i. portabit (prius huc at-qꝫ illuc (Sic mund⁹ ſtat in amicicia) ⁊ ſupple mund⁹ (flagrat). i. calet (et ardet) et ſupple mund⁹ (corruit). i. cadit (et ſurgit) ⁊ ſupple mund⁹ (odit) illud qđ magis amat) Verſus. Flando gero bellũ. canẽ micis. in de flabellũ. Neſcit apollo quia ſit iunctus inde repello

Tutior eſt locus in terra q̃ꝫ turribus altis
Qui iacet in terra non habet vnde cadat
Impetus et venti tonitrus et fulmina turres
Flatibus euertũt. ſtare ſed ima ſinunt

¶ Poit aliã ꝑabo. docẽs nos magñs honores ⁊ diuitias fugẽ dicẽs ꝙ lo-cus ẽ tutior ĩ terra q̃ꝫ in altis turrib⁹ ⁊ aliĳs locis ſil'ib⁹ periculoſis. qꝛ q̃ ſedet ĩ terra cadere non p̃t. cum nõ habeat vnde cadat. Et ꝙ loc⁹ baſſus ſit tutior alto patet. qꝛ venti tonitrua fulmina ⁊ tẽpeſtates maxĩe regnãt ĩ locis altis. q̃re leuiter ſubuertunt. ſꝫ in locis baſſis ⁊ abſcõſis mĩme vel ſaltẽ parũ regnãt ⁊ vix ſubuertũtur. q̃re magnos honores ⁊ potẽtias ſiue diuitias fugẽ debem⁹. ne ſubuertamur in maximã inopiam ſiue paupta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

tem ſcꝫ poſt mortem. ¶ Cōſtrue (locus eſt tutior in terra q̄ꝫ in altis turribꝰ) ſupple ille (qui iacet in terra nō hꝫ vnde cadat) nam (impetꝰ ⁊ venti tonitrus ⁊ fulmina euertūt turres flatibus. ſed ſinūt id eſt dimittunt (ſtare ima): id eſt baſſa.

Non poſſunt habitare ſimul cōtraria cum ſint
Mors et vita. procul decidet hec ab ea
Sic duo ſunt que non pn̄t intrare cor vnū
Vanus amor mundi. verus amorq̄ꝫ dei.

¶ Ponit aliā pabo. ꝑ quā docet nos odire mundū ⁊ eiꝰ pompā dicēs ꝙ mors ⁊ vita nō pn̄t eſſe ſimul ⁊ ſemel ieodem cū ſint cōtraria. Silr̄ alia duo cōtraria ſunt q̄ non pn̄t eſſe, in vno corde ſcꝫ amor dei ⁊ amor mundi. q꞉ nemo p̄t duobꝰ dn̄is ſeruire. ſcꝫ deo ⁊ mā̄mone. vt habetr̄ in euā̄geº. ¶ Cōſtrue (mors ⁊ vita nō pn̄t habitare ſimul cū ſint cōtraria. hec) ſcꝫ mors (decidet). i. ſe parabitr̄ (procul). i. longe (ab ea) ſcꝫ a vita (ſic duo ſūt que nō pn̄t intrare vnū cor) ſupple homis ſcꝫ amor (vanus mūdi. q̄ꝫ) ꝑ et (amor verus dei) q꞉ illa nō pn̄t ſimul eſſe in eodem

Stratus humi nō ſurgit item dum poplite flexo
Portat onus graue quo precipitatur equus
Sic homo qui magna vitioꝝ mole grauatur
Non niſi depoſita mole leuari poteſt

¶ Ponit aliam parabolam dicēs ꝙ ſicut equus onus graue portās cadēs in terram ſurgē non p̄t niſi prius deponatr̄ tale onus. ſic hō̄ peccatis ſuis grauiter oneratus ſurgere non p̄t niſi peccata ſua deponā̄tur ꝑ confeſſionē ⁊ cōtritionē ⁊ ſatiſfactionē. ¶ Conſtrue (equus ſtratus). i. proſtratus (humi). i. ad terram (non ſurgit item). i. iterum (dum) pro quādo (portat onus graue. quo) ſcꝫ onere (precipitatr̄ poplite flexo). i. cadit genu curuato (Sic homo qui grauatr̄ magna mole). i. pōdere (vitioꝝ nō poteſt leuari niſi depoſita mole) id eſt pōdere peccatoꝝ

Non quo nauta volet. ſed quo volet aura vehetur
Puppis. cum tumidi venerit vnda maris
Non quo propoſitū. ſed quo ſors ducit eundum
Eſt homini licitū quo decet ire via.

¶ Ponit aliā parabolā dicēs ꝙ mari exiſtente turbido ⁊ inflato ſeu impetuoſo. nauis nō tendit quo nauta dirigere ꝓponit. ſed quo vnda ducē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

nitiꝛ. Sic ſil'r homo non ducit vitā ſuam ſm ꝓpoſitū ſuū ſed ſm ꝙ for
tuna ducit. vnde licitū eſt homini pergē quo via ipm ducit. ¶ Conſtrue
(puppis). i. nauis nō vehitur). i. trahiꝛ (eo) ſupple loco (q̄ nauta volet)
id ē velit (ſed eo loco vnda maris vehit). i. trahit vel ducit (cū vnda ma-
ris tumidi). i. inflati (venerit) ſil'r ſupple nō vado (ꝓpoſitū). i. iuxta pro
poſitū ſiue volūtatem. ſed vado ſupple eo loco (quo ſors). i. fortuna (du-
cit eundū. licitū eſt homini ire) ſupple eo loco (quo via ducet)

Apparet et fantaſma viris. ſ; rurſus ab illis
Vertitur in nihilum. quod fuit ante nihil
Sic adeſt et abeſt fugitiui gloria cenſus
Non prius aduentat q̄ꝫ quaſi ſomnus eat

¶ Ponit aliā pabo. di. ꝙ ſicut nobis ſomniātibꝰ apparēt multa fantaſ
mata q̄ nō ſunt in reꝝ natura. nec q̄nqꝫ poſſent eſſe. q̄ tamē eis vera vidē
tur. ſ; nobis euigilātibꝰ et ſomno ſurgētibꝰ falſa noſcūtur ⁊ in nihilū re-
digūtur. ⁊ ſic idem reduciꝛ in idem. q2 nihil reduciꝛ in nihil. Sil'r eſt de
gloria ⁊ honore mūdi et bonorū eius q̄ poſt mortē quaſi ſomnia a nobis
videbunꝛ. Et adhuc paupes multos viuē videmꝰ. qui tn̄ olim diuites ⁊
potētes fuerūt diuitie tn̄ eoꝝ et potētie pterire nūc q̄ſi ſomnia videntur.
q2 in nihilū ſunt redacte. ¶ Conſtrue (fantaſma). i. ſomniū (apparet vi
ris. ſed qd̉ fuit ante). i. prius (nihil. vertiꝛ rurſus). i. iterato (in nihilū.
ab illis) ſcꝫ hominibꝰ ſiue viris ſomniantibꝰ (gloria cenſus). i. diuitiaꝝ
(fugitiui adeſt et abeſt ſic). i. taliter (que) ſupple gloria (nō aduentat). i.
nō aduenit prius (q̄ꝫ eat). i. recedat (quaſi ſomnꝰ). i. ad modū ſomnij

Dum calor eſt et pulchra dies formica laborat
Ne pereat dum nix venerit alta fame
Sic iuuenis dum tempꝰ habet ſudoribꝰ aptū
Querat. quo poſſit laſſa ſenecta frui

¶ Ponit aliā pabo. di. ꝙ formica eſtate calida dieqꝫ claro vigēte iceſſan
ter ꝑ victu laborat ſuamqꝫ prouiſionē faciēs nidum ſuū granis replet vt
dū hyems aduenerit ⁊ nix ſup terrā ceciderit deinde viuē poſſit abſqꝫ la-
bore. Sil'r iuuenis dum tempꝰ h; et corpꝰ aptum laboribꝰ inceſſanter la
borare deb; vt ſenectute adueniēte de ſuis ꝓprijs laboribꝰ ſine opprobrio
viuat ⁊ nutriatꝛ. ¶ Conſtrue (formica laborat. dum) pro q̄n (calor eſt et
pulchra dies). i. q̄n eſtas eſt (ne pereat fame). i. ne deficiat (dum nix alta
venerit. ſic iuuenis querat) ſupple illud (ꝑ quo ſenecta laſſa). i. tpe ſenectu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

tis(poſſit frui).i.vti(dum)pro quādo)habeat temp⁹ aptum).i.cōueniens(ſudorib⁹).i.laborib⁹. Unde legūtur tales ꝟſus. Dum iuuenes eſtis et temp⁹ hr̄e poteſtis. Cur nō addiſcitis ne vnq̄ꝫ beſtia ſitis

Non adeo ſublime leuat leuis ala volucrem.
Quin redeat rurſus rura relicta petens
Non ita ſubuectos rota ſurgēs tollit in altū
Quin vergens illos rurſus ad ima ferat

¶ Ponit aliā pabolā dicēs. ꝙ ala nō intantū eleuat ſuā volucrem in altum qui adhuc ſperet ad ima loca redire. ſcꝫ ad terrā. Sil'r rota fortune non intantū eleuat hoīem quin adhuc poſſet illū deprimē ⁊ ad ima loca reducē. ¶ Conſtrue(ala leuis nō leuat volucrē).i.auem(adeo ſublime) id eſt tam alte(quin redeat rurſus petens rura relicta).i.quin reueniat ad prata dimiſſa(ſic rota)ſupple fortune(ſurgēs nō tollit).i.nō portat (in altum ſubuectos).i.ſubleuatos(ſibi ita).i.intantum(quin vergēs) id eſt portās(illos ferat rurſus ad ima)id eſt ad baſſa.

Ebrius ante bibit q̄ꝫ nauſeat. ante ligurrit
Quā vomat ante leuat q̄ꝫ pede firmus eat
Non ſic in nobis. nec eſt ſic ordo retētus
Ante docere modo q̄ꝫ didiciſſe iuuat

¶ Poit aliā pabo.di. ꝙ ebrius bibit anteq̄ꝫ nauſeat. ⁊ guloſus comedit anteq̄ꝫ vomat. ⁊ hō ſurgit anteq̄ꝫ vadat. ſꝫ hic ordo nō eſt in hoīb⁹. q2 aliqui volūt citi⁹ eſſe mgr̄i anteq̄ꝫ ſunt diſcipuli. ⁊ citius dn̄i q̄ꝫ ſerui. ⁊ cu̇ꝫs ¶ Cōſtrue(Ebrius bibit anteq̄ꝫ nauſeat. ⁊ ligurrit anteq̄ꝫ vomat. ⁊ leuat).i.ſurgit(anteq̄ꝫ eat firm⁹ pede. nō)ſupple eſt(ſic in nobis. nec ordo retent⁹ ſic in nobis iuuat modo docere anteq̄ꝫ didiciſſe)

Non emitur care res legibus empta foroꝝ
Venditor et emptor ſunt ibi mente pares
Sed nihil eſt ſub celo quod ſit carius emptū
Q̄ꝫ quod emūt lōge fronte rubēte preces

¶ Poit aliā pa.di. ꝙ res empta legib⁹ foroꝝ.i.realit' ad modū mercātiarū in foro ſiue nundinis nō emit' care ſꝫ nihil ē emptū cari⁹ ſub celo q̄ꝫ illud qd̄ ꝑ longas ꝑces emit' ⁊ maxīa verecūdia. ¶ Con(res ēpta legib⁹) id ē ꝯſuetudinib⁹(foroꝝ nō emit' care. vēditor et emptor ſunt ibi pares mente)id eſt concordes(Sed nihil eſt ſub celo quod ſit emptum carius

ꝗ̃. quod longe preces emunt. fronte) id eſt facie (rubente) id eſt verecundante.

Dentibus attritas rurſus bos ruminat herbas
Ut totiens trite ſint alimenta ſibi
Sic documēta tui ſi vis retinere magiſtri
Sepe recordaris. que ſemel aure capis

¶ Au. po. aliā pabo. di. ꝙ ſicut bos herbas ꝑ eū comeſtas ſepiꝰ rumiat ⁊ atterit. vt ſic attrite leuiꝰ ille herbe ĩ ſtomacho digerant̃ Sic ſil'r ſi tu velis retinē documēta tui doctoris q̄ ſemel ab eo audiuiſti. neceſſe ē, vt ea ſepe recorderis ĩ aīo tuo. ¶ Con (bos rumiat rurſum herbas attritas dētibꝰ. vt (ſupple herbe) trite totiēs ſint alimēta). i. nutrimēta ſibi (Sic recorderꝫ ſepe documēta tui mḡri q̄ capis). i. ꝯcipis (aure). i. ꝑ aurē (ſi vis retinē

Follibꝰ incluſas faber iprobꝰ excitat auras
Dum ferrum durum molliat ipſe focus
Sic ortus furor intus agit precordia ſtulti
Dum reddit molles litis agone vires.

¶ Ponit aliā pabo. di. ꝙ faber excitat ventū incluſum in follibꝰ contra ignē quouſqꝫ ferrū exn̄s in igne fiat molle. Sic furor icluſus ĩ corde agitat corpꝰ homīs in litis agone: quouſqꝫ ipm̄ corpꝰ molliat ⁊ fiat debile. et hō fiat q̄ſi mutꝰ ⁊ inſenſatꝰ. ¶ Con (faber iprobꝰ excitat auras). i. ventū (incluſas follibꝰ). i. illis inſtrumētis (dum ipſe focꝰ molliat ferrū durū Sic furor). i. ira (ortus intꝰ agit). i. agitat (precordia ſtulti) homis (dum). i. donec (reddit vires molles agone litis)

Voce moloſorum latebris arcentur onagri
Exit et ipſe canū dente timendus aper
Sic et preſbyteri vicioſos vrgere debēt
Et niſi peniteant enſe ferire dei.

¶ Ponit aliā pabo. di. ꝙ aſini ſilueſtres voce leporarioꝝ cogūtur exire latebras ſiue foueas. ⁊ etiā aper qd̓ eſt aīal valde timendū ſil'r exit foueam canibꝰ mordentibꝰ eum. Sil'r preſbyteri q̄ ſunt canes eccleſiā cuſtodientes. vitioſos ⁊ ĩ malos hoīes q̄rere debēt ⁊ illos caſtigare dente. i. ſermōe. et niſi ſe velint emēdare debēt eos enſe iuſticie punire. vt alijs cedat ĩ exēplū. ¶ Cō (onagri). i. aſini ſilueſtres (arcent̃). i. cogūtur (exire latebris) id ē a locis obſcuris (voce moloſoꝝ). i. illoꝝ magnoꝝ canū (et aper) id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

porcus ſilueſtris(timēdus).i.metuēdus(exit dente canū).i.canibꝰ eum mordentibꝰ(ſic preſbyteri debēt arguē viciosos)ſupple hoīes.ꝛ niſi ipſi vicioſi peniteāt.preſbyteri(debēt vitioſos ferire enſe dei)ſcꝫ iuſticia

Et diues atqꝫ miſer fuit olim rex mida diues,
Auro.ſed vite conditione miſer
Sic cuſtos cenſus.ſic omnis viuit auarus
Dum nihil et multū poſſidet ipſe boni

¶ Ponit aliā ꝑabo.di.ꝙ ſicut rex Mida ſic appellatꝰ fuit potēs ꝛ permaxime diues ꝛ plenus opibꝰ mūdanis.ſed fuit miſer ꝛ pauꝑ cōditione ſue vite. Sic auarꝰ ꝛ cuſtos cenſus multa tꝑalia poſſidet bona ꝛ tn̄ nil boni poſſidet.cū ſeipm̄ nō poſſideat. ¶ Con(rex Mida fuit olim diues et miſer)fuit inqꝫ)diues auro.ſed miſer cōditione vite.ſic oīs cuſtos cenſus).i.pecunie(viuit ſic).i.taliter(et oīs auarꝰ ſic.dum ipſe)ſcꝫ auarus (poſſidet multū.ꝛ nihil)ꝑ nō ꝛ aliq̄d.et nō(poſſidet)aliq̄d(boni)

Heſperus aſtroꝝ ſe prefert veſpere primū
Et facit immēſum quo micat ipſe iubar
Sic cito nō tarde ſe mōſtrat egentibꝰ ille
Qui clarum gemini lumen amoris habet.

¶ Ponit aliā ꝑabolā di.ꝙ heſperꝰ eſt quedā ſtella que p̄cedit alias ſtellas in veſpere.ꝛ ꝑmo monſtrat̄ homibꝰ q̄ꝫ alie ſtelle.ꝛ ſe tantā claritatē emittit ac ſi ceteris ſtellis ꝛ toti mundo ſuā claritatē prebere vellet. Similit̄ vir ſanctus ꝛ iuſtus ac amicꝰ cordialis ſe oſtēdit pauperibꝰ.et eoꝝ amicꝭ quātocitiꝰ poteſt eis ſua bona diſpergit ꝛ iuxta poſſibilitatē ſuam ſuccurrere paratꝰ eſt. ¶ Cōſtrue(heſperꝰ)illa ſtella(prefert ſe primum aſtroꝝ veſpere ꝛ facit iubar immēſum quo ipſe)ſcꝫ heſperꝰ(micat.ſic ille monſtrat ſe legentibꝰ).i.indigentibꝰ cito ꝛ nō tarde(qui habet lumen clarum amoris gemini).i.duplicati ſiue fortificati.

Eolus ingentes ventoꝝ temperat iras
Et mare neptunus ſepe tridente domat
Sic ſeſe dominus faciat feritate timeri
Qui regimen magne gentis habere cupit

¶ Ponit aliā ꝑabo.di.ꝙ eolꝰ qui vētus pacificat ſepe pacificat ingētes iras ventoꝝ.et neptunus deꝰ maris magna crudelitate ſua tēperat mare impetuoſum. Sic ſil'r hō ꝯſtitutꝰ in dignitate ꝛ potētia hn̄s ſub ſe mul

tos ſubditos.illos ſub pedibꝰ tenere debet.⁊ qn̄ q̄ꝫ eis delinquētibꝰ graui
ter punire.vt habeāt in timore.vt ne ipſi cōtra eū inſurgāt ⁊ eleuētur.
¶ Conſtrue(Eolus tēperat iras ingētes).i.magnas(ventoꝝ.et neptu
nus).i.deꝰ maris(tꝑat iras ventoꝝ marte tridēte).i.bello crudeli(Sic
dominus faciat ſeſe timeri feritate).i.crudelitate(qui cupit habere regi
men magne gentis)

Bella mouet citius cui deſunt cornua thaurus
Quā qui cornuta fronte ferire poteſt
Sepius in vicos pueros pugnare videmꝰ
q̄ꝫ validos homīes.quis ſolet eſſe vigor

¶ Ponit aliam ꝑabolā di.ꝙ thaurꝰ iuuenis qui nōdū cornua gerit ſeu
hꝫ.nititur citius mouē bella q̄ꝫ magni thauri q̄ magna gerūt in capite
cornua.Sic ſil'r ſepius videmꝰ bellare pueros iuuenes ⁊ etiā hoīes miſe
ros nullā ꝑtātem hn̄tes.q̄ꝫ hoīes robuſtos ⁊ potētes. ¶ Con(thaurus
cui cornua deſunt).i.deficiūt(mouet citiꝰ bella q̄ꝫ thaurꝰ qui pt̄ ferire frō
te)id eſt ledere capite.Sic videmus pueros pugnare ſepius in vicos q̄ꝫ
hoīes validos).i.robuſtos(quis).i.qbꝰ(vigor ſolet eſſe)

Impatiens aratri ſi bos iungatur aratro
Tortam nō rectam capit arando viam
Sic ſunt qui retrahūt gradiētes ſepe retrorſum
Cum videant illos carpere lucis iter

¶ Ponit aliā ꝑabo.di.ꝙ ſi bos indomitꝰ iungat̄ aratro cū boue domito
deuiat a via rc̄ā inq̄ꝫtū pt̄ ⁊ aliū bouē ſecum trahit nec ſinit eū rectā ꝑgē
viā Sil'r ſi mali viri iūgant̄ cū bonis ⁊ videāt bonos rectā viā ꝑgē:deui-
ant illos inquantū pn̄t vt teneāt viā tortā.nec ſinunt illos facē bonū qd̄
propoſuerūt. ¶ Con(Si bos impatiēs aratri).i.indomitꝰ(iungat̄ ara
tro.capit viā tortam ⁊ nō rectā.Sic ſunt(ſupple illi)qui retrahūt ſepe
gradiētes)ſupple iter rectū(retorſum).i.ecōuerſo(cum videāt illos)ſcī
licet bonos(capere.iter lucis).i.iter iuſticie.

Cum niue cū pluuia cū grandine vertere capras
Ac niti contra fronte videmus oues
In cuſtos furor.ira.nefas.iniuria raptāt
Sed iuſtus toto corde reſiſtit eis

¶ Autor dt̄ ꝙ nos videmꝰ capras ⁊ oues vertere cornua ↄtra pluuiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

grãdinẽ ⁊ niuem q̊b⁹ reſiſtũt. ſic etiã boni hoĩes reſiſtũt malis ꝑ ſuã ꝯſtã
tiã. ¶ Cõ. nos (vide⁹ capꝛas ⁊ oues vertẽ. ac niti). i. bellare. ſupple cum
(frõte cũ niue. cũ pluuia. cũ grandie. ira nefas ⁊ iiuria raptãt). i. tẽdũt (i
iuſtos). i. ꝯtra iuſtos (ſꝫ iuſt⁹) ſupple hõ (reſiſtit eis toto corde.

Non potis eſt pelagus leuiter trãſire liburnus
Ni ſit qui remis currere rogat eum
Non valet ad metam curſum producere curſoꝛ
Ni ſibi pes et ſpes auxilientur ei

¶ Ponit aliã pabo. di. ꝙ liburn⁹ eſt nauis q̃ non p̃t ꝑtranſire mare niſi
habeat cõductorẽ qui ducat eã remis. Sil'r curſoꝛ ad metas ſui curſus
ire nõ valet ſine pedib⁹ ⁊ volũtate currẽdi vel eundi. Vñ per h̕ vult au-
toꝛ innuere ꝙ aliq̊d opus ꝑficẽ nõ poſſum⁹ niſi illa habeam⁹ q̃ ſunt no-
bis nccãria ad ꝑficiendũ illud opus Vñ tria ſunt nccãria ad ꝑficiendũ
aliq̊d opus. ſcꝫ poſſe. ſcire. ⁊ velle. de quib⁹ ſi deſit vnũ. inceptũ op⁹ perfi-
cẽ nõ valem⁹. Vñ cato. Q̊d poſſis id tenta ⁊c̃. ¶ Con (liburnus). i. il-
la nauis (nõ potis eſt). i. potẽs eſt (trãſire leuiter pelag⁹) i. mare (ni) ꝑ
niſi. ſupple ſit aliq̊s (qui cogat eum currẽ remis. curſoꝛ non valet ꝓducẽ
curſum ad metam). i. ad terminũ (niſi pes ⁊ ſpes auxilient̃ ei.

Longius ille videt. qui multis ſpectat ocellis
Quã cui dat viſum ſolus ocellus homo
Idcirco vaccam ſeruandã tradidit argo
Sponſa iouis iuno. non poliphebe tibi

¶ Ponit aliã parabolã dicẽs. ꝙ ille lõgius videt q̊ plures oculos hꝫ q̃ꝫ
qui vnicum oculũ hꝫ. quare iuno ſponſa ioui dedit vaccam ſeruandã ar-
go qui centũ habebat oculos ⁊ nõ poliphebo qui ſolũ ocellum habebat.
Quaſi dicẽt. ꝙ tu nõ debes plus credere tue ſoli opinioni ſiue ꝯſilio vni
us homis q̃ꝫ plurium hoĩm. qꝛ vt cõmuniter dicit̃. Plus videt oculi q̃ꝫ
oculus. ¶ Conſtrue (ille qui ſpectat). i. que reſpicit (multis ocellis) id
eſt oculis (videt longius q̃ꝫ homo cui ſolus ocellus) id ẽ ocul⁹ dat viſum
(idcirco). i. ꝓpter hãc cauſam. o (poliphebe iuno ſponſa iouis tradidit
vaccam ſeruãdam argo). i. tali homini centũ oculos habẽti et (nõ tibi)

Vim minus exercet. qui late ſpargitur ignis
Quã cui collecte vim tribuere faces
Fortius inuadit qui vires colligit hoſtem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Quā qui diſperſis viribus inſtat ei

¶ Dicit ꝙ ignis ſimul cōgregatus maiorem emittit calorem q̄ꝫ diſperſus ⁊ ſegregatus. Sil'r gentes ſimul exiſtētes ſunt in bello fortiores q̄ꝫ diſperſi ⁊ ſegregati. ¶ Cōſtrue(ignis q̇ ſpargitꝛ late exercet vim min⁹) ſupple q̄ꝫ ignis(cui faces collecte).i.ligna ſimul collecta(tribuere)id ē tribuerūt.ſupple homo(qui colligit).i.ſimul aggregat(vires).i.bellantes(inuadat fortius hoſtem)ſupple q̄ꝫ ille qui(inſtat.ei).i.obuiat hoſti (diſperſis viribus)id eſt ſegregatis bellantibus.

Peſſimus eſt hoſtis.qui cum benefeceris illi
Fortius inſurgit bella mouendo tibi
Sic carni fac velle ſuū ſi bella moueri
Vis tibi:ſi pacem colla domato fame

¶ Poīt parabolam dicēs.ꝙ nō eſt hoſtis peior q̄ꝫ ille qui malū reddit pro bono.q̄re ſi habeas hoſtem nō des ei ſupra te ptātem.nā ſi dominetꝛ tibi multū nocē poterit. Sil'r cum caro nr̄a ſit inimic⁹ noſter mortalis nō debem⁹ ſibi dare ptātem ſupra nos.i.ſupra ſpūm nr̄m.cum habeam⁹ eam in ptāte nr̄a.ſed debem⁹ eam ſub iugo tenere ⁊ fame ac abſtinentijs ſeu penitētijs domare.ne cōtra nos inſurgat. Vn̄⁹. Luxuriat raro non bene paſta caro. ¶ Cōſtrue(hoſtis eſt peſſim⁹ qui inſurgit fortius tibi) id eſt cōtra te(bella mouēdo.cum)pro quādo.ſupple tu(bene feceris illi Sic fac carni velle ſuū ſi vis bella moueri tibi)et ſi is inq̄ꝫ(moueri tibi pacem.colla).i.carnes(domato fame)

¶ Capitulum Tercium.

N On teneas aurū totum.qđ ſplendet vt aurū
Nec pulchꝝ pomum quodlibet eſſe bonū
Non eſt in multis virtus quib⁹ eſſe videtur
Decipiūt falſis lumina noſtra ſuis
Plus aloes q̄ꝫ mellis habent in pectore tales
Quos ſanctis ſimiles ſimplicitate putes

¶ Hic incipit tercium capitulū hui⁹ libri in quo ꝓcedit per ſex metra. Et prima ponit parabolam dicēs.ꝙ totum illud qđ ſplendet vt aurum nō eſt aurꝝ.et omne pomum pulchꝝ licet videatꝛ bonum non tamē eſt bonum. Sil'r multi ſunt hoīes qui videntꝛ eſſe ſapiētes.⁊ tamē nō ſunt. et multi videntꝛ veraces qui tn̄ ſunt falſiſſimi.⁊ plures videntꝛ eſſe ſancti

qui tamẽ ſunt peſſimi. qui ab extra veſtiti ſunt veſtib⁹ ouium ꝛ innocentum. intrinſec⁹ autem ſunt lupi rapaces. vt habeṫ in euãgelio. ꝛ etiã multa videnṫ nobis bona que tamẽ ſunt peſſima. ¶ Conſtrue (Non teneas totum) ſupple illud (qd̓ ſplendet vt aurum eſſe auꝝ. Nec teneas quodlibet pomum pulchꝝ eſſe bonum. ſic virtus) que (videṫ eſſe in multis non eſt) ſcȝ in illis. ſupple tales homies (decipiunt lumina noſtra). i. oculos noſtros ſiue mentẽ noſtram (ſuis falſis) ſupple luminib⁹. tales (habent in pectore) id eſt in corde plus (aloes). i. amaritudinis vel falſitatis (q̄ȝ mellis). i. dulcedinis vel veritatis (quos) ſcȝ ſupradictos (putas) ſupple eſſe (ſil'es ſanctis) ſupple homīb⁹ (ſimplicitate). i. ſanctitate

Morſibus aggreditur lignū capra quo religatur
Cum ſibi nil aliud detur quod lacerare queat
Quãuis delicias cupiat ſibi quiſqȝ neceſſe
Vt capiant oẽs id quod habere queunt
Nil prodeſt optare magis vel querere nobis
q̄ȝ quod vel quantū vult deus ipſe dare.

¶ Ponit aliã ꝑabo. di. ꝙ capra nõ habẽs q̇d comedere. corrodit ſuū preſepe. Sil'r aim oẽs cupiãt eſſe diuites. tn̄ neceſſe eſt vt ſolū capiãt bona que ſibi accedere pn̄t qꝛ non oẽs pn̄t eſſe diuites. nec prodeſt plures diuitias nobis querere q̄ȝ deus nobis velit preſtare. ipſe em̄ de⁹ ſcit quib⁹ indigem⁹ ad ſalutem corꝑis ꝛ aīe. ¶ Conſtrue (capra aggrediṫ morſib⁹) ſupple illud (quo lignū religaṫ. nil) pro nõ et aliq̇d. cum aliq̇d aliud nõ ſit tibi (qd̓ detur ſibi Quãuis quiſquis). i. quilibȝ hõ (cupiat diuitias) ſupple habere (ſibi eſt neceſſe vt oẽs capiãt id). i. illud (quod queunt). i. pn̄t (habere. optare vel querẽ magis q̄ȝ) ſupple tot (qd̓ vel quãtum ipſe de⁹ vult dare. nil) pro nõ et aliq̇d. nõ prodeſt nobis) aliq̇d.

Ad vaſa neptuni fontes et flumina currūt
Et quocūqȝ poteſt currere currit aqua
Poſt valles quas ſemꝑ amat dilabitur vnda
Et colles odio quas habet illa fugit
Quis ſatis eſt his plura fluūt his vndiqȝ fertur
His datur his emitur. pauꝑ vbiqȝ iacet

¶ Autor ponit aliam parabolã dicẽs. ꝙ aqua naturaliter deſcẽdit deorſum ꝛ querit ſocietatẽ aquaꝝ ſcȝ mare. ꝛ magni fluuij naturaliṫ pergūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

illuc.⁊ parui riuuli tendūt ad magnos fluuios ⁊ cōiungūtur illis.ſʒ nū
ꝗ̄ʒ mare aſcēdit ꝑ fluuios nec fluuius ꝑ riuulos.ſed ecōuerſo maior.quā
titas aque attrahit ad ſe minores aquas. Sic ſil'r eſt de diuitÿs hꝰ mun
di.q̇ ſemꝑ tendūt ad ditiores ⁊ potētiores.vbi ē cōgeries ipſaꝝ diuitia-
rū ⁊ difficulter ad pauꝑes dirigunꝭ.cum illis nulla ſit diuitiaꝝ cōgeri-
es ſʒ eos fugiūt imo potiꝰ ad diuites accedūt.⁊ ſic maior diuitiaꝝ quan
tas attrahit ad ſe minores vt fortiꝰ radicenꝭ ibidem. ¶ Cōſtrue(fontes
et flumīa currūt ad vada neptuni).i.ad mare(⁊ aqua currit quocūqʒ p̄t
currē vnda).i.aqua(dilabiꝭ ſꝑ poſt valles q̈s amat.⁊ illa)ſcʒ aqua(fu-
git colles).i.mōtes(quo)ſupple colles(hʒ odio). Plura).i.plures res
(fluūt his)ſupple homibꝰ(quis).i.quibꝰ(ſatis eſt).i.plura bona ſeu di
uitie ſunt(fertur his).i.portaꝭ diuitibꝰ(vndiqʒ daꝭ his.emitur his) i.
a diuitibꝰ(pauꝑ vbiqʒ iacet).i.a nullo reputaꝭ. Et nota ꝙ iſta tria ꝟba
que ponūtur in littera.ſcʒ fertur datur ⁊ emiꝭ ſunt imꝑſonalia.

In boream zephyꝝ cōuerti ſepe videmus
Nomine mutato.rurſus et hūc in eum
Non tñ ammiror de tempore ſi varietur
Cum ſic cunctoꝝ conditor ipſe velit
Sed miror mirāda nimis vaga corda viroꝝ
Cur totiens mutant ſe prohibente deo.

¶ Ponit aliā ꝑabo.di.ꝙ zephyrus.i.ille ventꝰ ſepe mutaꝭ in boream.et
ecōꝰ.nec mirami ſi tēpꝰ ita varieꝭ cum deꝰ ita velit ⁊ ordinauerit.ſʒ mul
tū ammiror cur cor hoīs muteꝭ de bono ī malū cum deꝰ hoc nolit. ¶ Con
ſtrue.nos(videmꝰ ſepe zephyꝝ)illū ventū.cōuerti in boreā.⁊ videmꝰ ſe pe
(hūc)ſcʒ boreā cōuerti.rurſus in eū.i.zephyrū(noīe mutato) Et ego :ta
mē non ammiror de tꝑe ſi varieꝭ(ſic cū ipſe cōditor.ſcʒ deꝰ.velit ſic).i.or
dinauit ſic(Sed miror miranda nimis).i.valde(cur)id eſt quare(cor-
da vaga viroꝝ mutant ſe totiens deo prohibente.

Non aliam legem patitur fur ꝗ̄ʒ latro captus
Quāuis de nocte fur eat.ille die
Non minꝰ hic peccat qui cenſum condit in agro
Quā qui doctrinā claudit in ore ſuam
Abſit cōmiſſum ſine lucro ferre talentum
Ne ſeruos nequam vos vocet ira dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

¶ Ponit aliā ꝑabolā dicēs. ꝙ fur captꝰ non minꝰ punietur q̄ȝ latro. nec
ecōuerſo. ſȝ fur eat de nocte. ⁊ latro eat de die. Nec ille minꝰ peccat q̄ pe-
cunias abſcōdit in agro q̄ȝ ille qui ſciam ſuā abſcōdit. nec vult alios do-
cē. Quare diuitias male acq̄ſitas ⁊ ſine lucro. i. ſine pena tenere nō debe
mꝰ: ne ira dei vocet nos ſeruos nequā ⁊ prauos. ⁊ mittamur i tenebras
exteriores. ¶ Conſtrue (fur captꝰ nō patit̄ aliā legē). i. punitionē (q̄ȝ la
tro) q̄ȝuis fur eat de nocte ⁊ ille) ſcȝ latro (eat de die) et ſupple ille (qui ab
ſcōdit cēſum). i. pecunias (in agro nō peccat minus q̄ȝ qui doctrinā ſuā
claudit i ore) ſuo (ferre). i. portare vel tenere (talentū). i. denariū (cōmiſ-
ſum). i. acquiſitū (ſine latro). i. ſine pena vel labore (abſit) ꝓcul ſit (Ne)
pro vt et nō vt (ira dei nō vocet vos ſeruos nequā). i. malos

Non opus eſt ſomno ſyren es ingredieti
Nec ſibi qui ſtudio falſa cauere volet
Sepe ſtilum vertit qui verſum vertere debet
Dentibus eſt vngues. ſcalpit et vſqȝ caput
Querit ea primū que poſtea ponere poſſit
Non apte queuis verba locare potes

¶ Ponit aliam parabolā dicēs. ꝙ opus ſomni vel dormitiōis nō eſt in
trāti pericula vel certamia. ⁊ ille etiā dormire nō debȝ. qui ſtudio ſe vult
vitare falſa. i. falſitates ⁊ deceptiōes mūdi. ⁊ verſificator vertēs ꝟſum ſe-
pe ꝟtit materiam ꝟſus. ⁊ ille q̇ ſuos rodit vngues dentibꝰ aut caput ſuū
ſcalpit nō facit cōueniens nec honeſtū. Et ita ſicut ꝓdicta nō veniūt ad
propoſitū. immo q̄n q̄ȝ nocēt. Sil'r oīa ꝟba nō veniūt ad ꝓpoſitum nec
ſunt dicēda. q̄ꝛ q̄n q̄ȝ nocēt. Uñ ſex cōditiōes requirūtur ad bñ loquen-
dū. q̄ ꝯtinent̄ in hoc ꝟſu. Qui. q̇d. cui. dicas. cur. q̄uo. q̄n req̄ras. vt latiꝰ
cōtinet̄ in libro de mō loquēdi ⁊ tacēdi. ¶ Con (opꝰ ſomno nō eſt igredi
enti ſyrenes). i. ꝑicula mar̄ (Nec) ꝓ et nō. ⁊ nō eſt opꝰ ſomno illi (q̇ vo
let cauē falſa ſibi ſtudio). i. cū diligentia. Et ſupple ille (q̇ dȝ ꝟtere ꝟſum
vertit ſepe ſtilū). i. materiā. Et ſup. ille (qui eſt). i. comedit vel rodit (vn
gues dentibꝰ). i. cū dentibꝰ (⁊ ſcalpit caput. vſqȝ q̄rit ꝑmū. i. ꝑmo (ea que
poſſit ponē poſtea) ſic ⁊ tu (nō potes locare q̄uis ꝟba apte). i. ꝯueniēter

Terſites numer̄ non vires auxit achiuis
Inops virtutis garrulitate potens
Sic inter ſcacos alphinus inutilis extat
Inter aues bubo. fucus et inter apes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Inter narrātes ciphram iuuat eſſe figuras
Et vult multotiens anticipare locum.

¶ Ponit aliā parabo. di. ꝙ Terſites fuit hō inutilis ⁊ carens ꝟtutibꝰ ſed garrulitate plenꝰ. hic poſitꝰ inter grecos bellātes cōtra hoſtes ſuos bene auxit eoꝝ numerum. ſed nō profuit viribꝰ. Sic alphinꝰ inutilis ſtat ſepe inter ſcacos. i. in ludo ſcacoꝝ. et bubo ſtat inutilis int̄ aues. ⁊ fucꝰ inter apes. et ciphra ſcʒ o ſepe ſtat inter alias figuras numerales quas multotiēs vult p̄cedere licet de ſe nihil valeat. Silr̄ multi ſunt homies miſeri ⁊ inutiles qui antecedūt viros prudētes prouidos atqʒ ſapiētes. et qʒuis ſint inſipiētes tn̄ pre ceteris audiri volūt. Silr̄ ⁊ multe ſunt mulieres meretrices ⁊ infames q̄ ſemp̱ volūt p̄cedere probas ⁊ honeſtas mulieres. ⁊ eas ſpernere nō verecūdant. ¶ Cōſtrue (Terſites) ille hō (inops ꝟtutis). i. carēs ꝟtutibꝰ. ſed (potēs garrulitate). i. abundās in ꝟbis (auxit). i. augmētauit (numeꝝ). i. multitudinē. et (nō vires). i. fortitudinē (achiuis). i: grecis (ſic alphinꝰ inutilis extat). i. ſtat (int̄ ſcacos). i. in ludo ſcacoꝝ. et bubo extat inutilis int̄ aues). i. int̄ volucres (et fucus extat inutilis inter apes) et (iuuat). i. placet vel delectat (ciphram) illā figurā (eſſe inter figuras narrātes). i. numerātes. ſupple ciphra (vult multotiens anticipare locum ſcʒ aliarum figurarum.

Superat inſtantes iſmos breuis inſula fluctus
Et pacem gemini continet vnda maris
Non poſſunt thauri concurrere fronte minaci
Dum baculum paſtor ſubleuat inter eos
Apula gens lucanaqʒ ſemp̱ bella minātur
Et rabiem media gens venuſina vetat

¶ Ponit aliā parabolā di. ꝙ iſinos ē inſula q̄dā in mari q̄ licet ſit p̱ua tn̄ ſp̱ reſiſtit mari. nec mare p̄t illā inſulā ſuis fluctibꝰ ſubuertē. imo ſp̱ ſuperat mare. Silr̄ etiam thauri licet ſint magni ⁊ fortes. tn̄ p̄n̄te paruo paſtore cum baculo eis minātе ſeinuicem ferire nō audent. Silr̄ gens lucana ⁊ gens apula int̄ ſe frequēter atrocia bella gerunt. q̄ licet multe ⁊ potētes ſint. tn̄ gens venuſina q̄ p̱ua eſt ⁊ pauca tā in numero qʒ in potentia illas gētes (lucanā ſcʒ et apulā) inuicē debellare ꝓhibuit. Per hāc parabolā docet nos autor. ꝙ qʒuis ſimus potētes ⁊ diuites tn̄ nō capiamꝰ iurgia ⁊ lites cū pauperibꝰ ⁊ p̱uis hominibꝰ eos vilipēdendo. qꝛ frequēter diues ſup̱at̄ a paup̱e. potēs ab īpotēte. ⁊ magnꝰ a p̱uo. ⁊ fortis a debili.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

vt ptz in lr̃a. Et cõmuniter dr̃ ꝙ puꝰ lapillꝰ ſepe magnã ſubuertit turrĩ
¶ Cõſtrue (iſmos) exñs (breuis inſula). i. ꝑua iſula (ſupat). i. reſiſtit (in
ſtãtes fluctꝰ). i. ſibi obuiãtes Et ſupple hec iſula (cõtinet pacẽ maris gi
mini). i. geminati vel multiplicati. Et (thauri nõ pñt cõcurrẽ frõte mi
naci). i. cornibꝰ elatis (dum) pro qñ (paſtor ſubleuat baculũ intꝫ eos) ſcʒ
thauros. Et gens apula ⁊ gens lucana) ille due gẽtes ſic appellate (mi-
nantꝫ). i. mouent (ſemꝑ bella) ſcʒ inter ſe mutuo (Et gens venuſina) ſic
appellata (media) exiſtens inter illas duas gentes (vetat). i. prohibet)
rabiem) id eſt furorem predictarum gentium.

In cauea propria ſit atrox et aſpera vulpes
Que potius fugeret. ſi foret illa foris
Improbus et mordax canis eſt in limite noto
Dum videt auxilium vim ſibi ferre canum
Inter conſortes audacior eſt homo nequam
Quam ſit in extrancis hoſte minante locis

¶ Ponit aliã ꝑabolã di. ꝙ vulpes exiſtẽs in ꝓpria cauea eſt atrox mor-
dax ⁊ aſpera. que ſi eſſꝫ extra caueam vtiqꝫ fugeret. Et canis multis aliȷs
canibꝰ aſſociatus eſt atrox ⁊ mordax. qui ſi ſolꝰ eſſet fugeret. A ſimili ho-
mo nequam ⁊ prauꝰ ⁊ iniquus exiſtẽs inter ſocios ſuos eſt iniurioſus lo
quax ⁊ audax ad inuadendum aliquem. qui ſi foret ſolus vtiqꝫ fugeret et
taceret. ¶ Conſtrue (vulpes ſit atrox) id eſt crudelis (et aſpera) id eſt fe-
rox (in cauea ꝓpͣa). i. in antro ſuo que ſcʒ vulpes (fugeret potius). i. citi
us ſi illa) ſcʒ vulpes foret id eſt eſſet (foris) id eſt extra caueam ſuam (Et
canis eſt improbꝰ ⁊ mordax in limite noto) id eſt in domo nota (dum) ꝑ
quãdo (quando) videt vim canum ferre auxilium ſibi (Sic) homo neqꝫ
id eſt prauus (eſt audacior inter conſortes) id eſt inter ſocios ſuos (qꝫ ſit
in locis extraneis. hoſte minante) id eſt obiurgante.

Inuentum tarde leporem cito perdimꝰ inter
Vepreculas. cum ſit res fugitiua lepus
Perdimꝰ anguillam manibꝰ ſi ſtringimꝰ illam
Cuius labilitas fallit in amne manus
Sic abit inuentus niſi cõſeruetur amicus
Et niſi libertas mutua ſeruet eum

¶ Dicit autor ꝙ ſi reperiamus leporem tarde vel raro tamen cito perdi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

mus cum inter vepꝛes ⁊ ſpinas intrãtem. Similiter ſi teneamꝰ anguil lam ⁊ vt meliꝰ teneamus fortius ſtringimꝰ. ⁊ quanto plus ſtringimus tanto citius eam perdimꝰ. A ſimili eſt de amico. quē ſi reperimus q̃zuis tarde tamē cito ꝑdimꝰ niſi mediãte libertate ſeruemꝰ eum. ¶ Conſtrue. nos (ꝑdimꝰ cito inter vepꝛeculas). i. inter dumos (lepoꝛem inuentum tarde). i. raro ⁊ cum magno laboꝛe (cum) ipſe (lepus ſit res fugitiua) Et nos (perdimꝰ anguillam dum ſtringimꝰ illam manibꝰ) id eſt cum ma nibus (cuius) ſcz anguille (labilitas fallit) id eſt decipit (manꝰ in amne) id eſt in aqua (ſic amicus inuentus abit) id eſt recedit (niſi cōſeruetur. et niſi libertas mutua) id eſt continuata (ſeruet eum) ſcz amicum Vñ ꝰ Non habet anguillam per caudam qui tenet illam

Non bene firmus erat digito qui ſoluitur vno
Nodus. nec foꝛtis tam cito fracta fides
Nunq̃z fidus erit qui deſinit eſſe fidelis
Nunq̃z qui non eſt fidus amicus erit
Ex quo cōueniūt duo pectoꝛa pectus in vnū
Fas eſt vt maneant pectoꝛa pectus idem

¶ Ponit aliam parabolã dicēs. ꝙ nodus qui cum vno digito ſoluitur nō eſt bene firmꝰ. etiam fides que ſic ſoluitꝛ non eſt bene firma. Deinde di cit ꝙ ille qui deſinit eſſe fidelis nō erit vnq̃z fidus. ⁊ qui nō eſt fidus nun q̃z erit amicꝰ. Et quia duo amici cōueniūt in vnum ſcz in voluntate. qꝛ ſunt eiuſdem volūtatis. ideo cōueniens eſt vt duo coꝛda ſcz duoꝝ amico rum cōueniant in vnum. ¶ Conſtrue (Nodus qui ſoluitꝛ). i. diſſoluitꝛ (digito nō eſt bene firmꝰ. Nec fides tam cito fracta) ſupple eſt (foꝛtis) id eſt firma. [illegible] ſupple ille (qui deſinit eſſe fidelis. nunq̃z) pro nō et vnq̃z. nō erit vnq̃z (fidus) Et ille (qui nō eſt fidus. nunq̃z) pro nō ⁊ vnq̃z. non erit vnq̃z (amicus) qꝛ (ex quo duo pectoꝛa ꝯueniūt in vnū pectꝰ. fas ē, vt pectoꝛa) illa (maneãt idem pectus). i. vna volūtas

Mente minus ſanus q̃z coꝛpe creditur eger
Qui medicos eius fuſte vel enſe ferit
Quis magis inſanus q̃z cecus in ardua ductus
Si tunc contemnat felle tumente ducem
Lippo non luſco collitia nigra medentur
Qui ſemel eſt luſcus non niſi luſcus erit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

¶ Ponit aliā ꝑabo di. ꝙ īfirm⁹ ꝗ ſuos medicos vult ꝑcutē credit̄ mag̃ eger ⁊ inſan⁹ mente q̄ȝ corꝑe. Deinde d̄t ꝙ valde īſan⁹ eſt cec⁹ qui ext̄ͣ in cāpis cōtra ſuū ductorē īſurgit q̄ꝛ bn̄ p̄t ꝟberari a ſuo ductore. ꝗ ſi dimittat eū neſcit ꝗ vadat poſtea d̄t ꝙ colliria nigra. i. illa vnguēta bn̄ medentur hoī lippo. i. hn̄ti oculos lippoſos. ſed nō luſco. q̄ꝛ qui ſemel ē luſcus nō erit niſi luſc⁹. i. ſꝑ erit luſcus. ¶ Per hanc ꝑabolā vult autoꝛ innuere ꝙ tu nō debes inſurgē ſeu cōtendē cōtra tuos bn̄factores qui quotidie tibi ſuccurrūt in tuis neceſſitatib⁹. q̄ꝛ ſi aliter feceris cōtra teipm̄ cōtenderes et qui talia faciūt fatui ſunt ⁊ nō niſi fatui erūt. ¶ Con (Eger). i. infirm⁹ (qui ferit medicos ei⁹ enſe vel fuſte credit̄) ſupple eſſe (min⁹ ian⁹ mente q̄ȝ corꝑe. Quis) ſupple ē (magis inſan⁹ mēte q̄ȝ cecus duct⁹ in ardua) id ē in cāpos (ſi cōtemnat tūc ducem) ſcȝ ſuū (felle tumēte). i. ira calente (colliria nigra medentur lippo). i. homini habēti oculus lippos. et (nō luſco). i. homini habenti oculos luſcos.

Nolum⁹ in cirpo quo nō eſt querere nodū
Nec ſuper infirmū ponere magna gradum
Paſce canem. paſtus tu⁹ illum leniet. et te
Quāuis cedatur leſus amabit herum
Fac ſeruo neq̄ȝ bona ſemꝑ. et omne q̄d illi
Prebueris perdes. cum ſibi nullus amoꝛ

¶ Poīt aliā ꝑabo. di. ꝙ in cirpo ſiue circulo nod⁹ querēd⁹ non ē. q̄ꝛ in illo null⁹ nodus ē. etiā magnū onus ꝑ infirmos ⁊ debiles grad⁹ ſcādē nō p̄t. Deinde d̄t ꝙ ſi tu habeas canē ⁊ illū paſcas te ſꝑ amabit. ⁊ q̄ȝuis a te cedat̄. tn̄ ad te ſꝑ reuertit̄. Sil'r ē de ſeruis ꝗ ſi ſint boni ⁊ licet a te q̄n̄q̄ȝ ledunt̄. tn̄ ad te ſꝑ reuertent̄ ⁊ tibi debite ſeruiēt. ſed ſi mali ſint ⁊ iniqui de te nec de tuis reb⁹ curabūt. ⁊ quicq̄d ſibi feceris hͦ ꝑdes q̄ꝛ ſuos bn̄factores ꝓrſus ignorāt. vn̄ vbi nō quieſcit amoꝛ ibi fidelitas q̄rēda nō eſt. ſicut nec in circulo querend⁹ eſt nod⁹. ¶ Con. ſupple nos (nolum⁹ querē nodū in cirpo). i. in iunco (in ꝗ nod⁹ non ē) et ſupple nolum⁹ (ponē magna ſuꝑ gradū infirmū). i. debilē (Paſce canē. paſtus tuus leniet illū et amabit te herū. i. dn̄m ſuū (q̄ȝuis cedat̄) ſupple a te

Ridiculus mus eſt. qui murib⁹ imperat. et qui
Tanq̄ȝ rex hoꝝ. ſic dominatur eis
Non minoꝛ eſt riſus de ſeruo qn̄ leuatur
In dn̄m. quādo voce manuq̄ȝ ferit

Aſperius nihil eſt humili dum ſurgit in altum
Pungitur in celſa ſimia ſede ſedens

¶ Ponit aliā pabo. di. ꝙ magnꝰ riſus ē qñ paruꝰ mus vult ceteris muribꝰ dn̄ari. ⁊ illis ad modū regis impare. Nō minor ē riſus de ſuo q̇ cōtra mgr̄m v̾bis ⁊ factis inſurgit. A ſili nihil ē aſperiꝰ paupe ditato miſero in dignitate ſeu ptāte cōſtituto. Vñ. Paupe ditato nil acrius eē putato. vñ talis eſt ſilis ſimie in ſede celſa ſedenti. ¶ Cōſtrue (mus ē ridiculus). i. deridentibꝰ (qui impat muribꝰ. ⁊ qui dn̄atꝛ ſic eis) ſcz muribꝰ (tā q̃z rex hoꝝ. riſus non eſt minor de ſeruo qñ leuatꝛ in dn̄m (et qñ ferit dn̄m voce. qꝫ pro et manu. A ſimili (nil) pro nō ⁊ aliq̇d. aliq̇d nō eſt (aſperiꝰ) ſupple hoi (humili). i. pauperi vel miſero (dum ſurgit). i. eleuatꝛ (i altū) id ē in dignitate (ſimia). i. illud aial (pungitꝛ ſedens in ſede celſa

Diuerſis diuerſa valēt medicamina morbis
Ut variant morbi ſic variantur ea
Non vno doctrina modo ſe mentibꝰ infert
His timor. his monitꝰ. his adhibetur amor
Quadrupedes adaquare nequis dum ꝑcutis illos.
Nec cogit pueros virga ſtudere rudes

¶ Ponit aliam parabolā di. ꝙ aliqua medicamīa ſunt bona in vna infirmitate. q̄ ſunt mala in alia. ⁊ ſic diuerſimode diuerſis morbis dantur. Sic doctrina diuerſimode datꝛ ſtudentibꝰ. nā aliq̇bꝰ debet dari ꝑ timorē. qꝛ aliter nō reciperēt. aliq̇bꝰ ꝑ dulces ammonitiōes. ⁊ aliq̇bꝰ ꝑ amorem. Unde dr̄ ꝙ eq̄s adaquare non poſſumꝰ dum illos ꝑcutimꝰ. ſic nec virga cogit pueros rudes ⁊ groſſos intellectu ad ſtudendum. ¶ Cōſtrue (diuerſa medicamīa valēt diuerſis morbis. ea). i. illa ſcz medicamīa (variantꝛ. vt ꝑ ſicut (morbi variāt. doctrinā nō infert). i. nō imittit (ſe mētibꝰ vno mō) ſupple vt (his). i. aliquibꝰ (timor adhibetꝛ. his monitꝰ) id ē monitio ⁊ his (amor) adhibetꝛ. ſupple tu (nequis). i. nō potes (adaquare quadrupedes). i. equos (dū) pro quādo (percutis illos. nec v̾ga cogit pueros rudes ſtudere). i. obtuſos in ingenio.

Paruula venalem cōprendit mantica telam
Et iacet exiguo multiplicata loco
Cur ſic quod cupide menti nō ſufficit orbis
Predia terraꝝ gloria cenſus honor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Jus eſt vt penitus terre ſit homuncul⁹ expers
Qui totam terram ſolus habere cupit

¶ Ponit aliā parab. di. ꝙ ſicut pua mātica cōprehēdit telā venalē in exi guo loco qñ eſt bene plicata. ſic ꝑ ↄtrariū mens cupidi non pt ſatiari. qꝛ nos videm⁹ ꝙ ſi vn⁹ hō efficit hodie onager. cras vellet eſſe vulpes. vt ci to haberet oīa bona ſuoꝝ hoim. etiā hō qui auar⁹ eſt ſꝑ pauꝑ eſt. ⁊ penit⁹ vult alios ſupare. vñ. Oia des cupido nō perit inde cupido ¶ Con(pua mantica ↄphēdit telam venalē). i. vendibilē(⁊ multiplicata). i. plicata (iacet exiguo loco cur ſic ꝙ mēti cupidꝫ nō ſufficit orbis pdia). i. poſſeſ ſiōes(trax)gl'a cēſus honor ius ē vt homūcul⁹). i. puus hō(ſit expers)

Faucibus innocuis deſerta leunculus ambit
Cum nihil. inueniat quod lacerare queat
Non ſemꝑ pungit ſerpens nec fundit vbiqꝫ
Virus quod ſecū ſemꝑ in ore gerit.
Non equidē ſtimulo nec parceret ille veneno
Si quid adeſſet quod ledere poſſet eo.

¶ Poīt aliā parab. di. ꝙ paru⁹ leo ambit ꝑ loca deſerta ⁊ nō facit malum aliqđ. ſic ꝑ oppoſitū multi ſunt hoīes q̇ nō faciūt aliqđ malū. qꝛ nō iue niūt vbi facē pñt. ⁊ etiā nō ſūt auſi facē. ¶ Con(nil ꝓ nō ⁊ aliqđ(cū leo nō inueniat aliqđ qđ queat lacerare. ⁊ ſerpēs nō pūgit ſꝑ nec fūdit vbi qꝫ virus). i. venenū(qđ ſemꝑ ſecū gerit. equidem). i. certe(ille)ſupple hō (nō parceret veneno. nec)pro et nō(parceret ſtimulo). i. maleficio(ſi qđ adeſſet qđ poſſet ledere eo). i. veneno.

¶ Capitulum Quartum

Non bñ de pedib⁹ ſpine tribuliqꝫ trahūtur.
Dum breuis interit⁹ ſpina relicta iacet
Quāto maior mora eſt tāto magis vulnera putrēt.
Et ſic nō poſſum abſqꝫ dolore trahi
Qui culpas de corde trahit trahat vſqꝫ recētes
Et cunctas pariter. ne ferat vna necem
Quid prodeſt medico plagas ſanaſſe ducētas
Si maneat ſola qua moriatur homo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

¶ Hic ponit quartū capitulū huiꝰ libri. qđ ꝓcedit ꝑ octo ꝟſus. Et pt diuidi in tot ptes qđ ſunt particule. Partes patebūt in ꝓceſſu. In pͥma parte đt. ꝙ ſi aliq̇s habeat ſpinā ⁊ multos tribulos ī pede ſuo. ⁊ oēs ſi extrahant᷑ a pede ſua vna relicta ex qua moriat᷑ ille. nihil ꝓdeſt ei aliaꝝ ſpinaꝝ extractio Sic eſt ꝙ ſi aliq̇s cōfeſſus ſit de oībꝰ peccatis ſuis excepto vno pctō mortali de q̄ damnatꝰ ſit. cōfeſſio ſua tūc nihil ei prodeſt. ¶ Cōſtrue (ſpine ⁊ tribuli nō bene trahūtur de pedibus. dum breuis ſpina iacet). i. remanet interiꝰ (vulnera putrēt tanto magis quāto mora eſt maior et nō poſſunt extrahi abſq; dolore). i. pena. ſupple ille (qui trahit culpas de corde. trahat vſq;). i. aſſidue (recētes). i. nouas (et cunctas parit᷑) id eſt oēs alias (ne vna ferat neceſſe). i. mortem (quid prodeſt medico ſanare ducētas plagas ſi ſola) id eſt vna maneat. qua moriat᷑ hō) Verſus.

Ad tribulos aſinus per ſemen ſomnia vertit

Arbor que late ramat. niſi firma ſit imo
Cum ramis facili corruit icta notho
Sed que radices habet in tellure profundas
Obſtat. et euelli peſte fruente nequit
Qui ramos fame non radices meritoꝝ
Extendit late. ſcito ꝙ ipſe cadet
Non ſolum celo qui talia vana profatur
Aſt etiam vitio diſplicet ille ſolo

¶ Ponit aliā parabolā dicēs. ꝙ arbor bene firma tenet ſe cōtra ventum Ita etiā ad ꝓpoſitū homo firmꝰ in bono ꝓpoſito tenet firmiter contra malos homīes. ¶ Cōſtrue (arbor que late ramat icta) id eſt percuſſa (notho). i. vēto (faciliter corruit). i. cadit (cum ramis niſi ſit firma imo. ſ;) illa (obſtat que habet radices ꝓfundas in tellure. ⁊ nequit euelli peſte furente. qui ramos fame late extendit non radices meritoꝝ. ſcito ꝙ ipſe cadet. nō ſolū diſplicet celo qui talia vane profatur) id eſt loquit᷑ (Aſt) pro ſed (ille diſplicet etiam ſolo. vitio) id eſt delicto.

Non minus eſt dulcis paruo de fonte recepta
Quā que de magno flumine fertur aqua
Et cadus et doliū retinet qnq; falernū
Nec doliū melius q̄ breuis ipſe cadus
Nec magis egregio dulceſcit potus in aruo

Quā facit in vitro quod minꝰ aſſe valet
Quāuis quiſqꝫ miſer benedicat vel bona nemo
Corpore pro miſero vilia verba putet

¶ Ponit aliā parabo. dicēs. ꝙ aqua de paruo fonte non eſt minꝰ dulcis q̄ꝫ aqua de magno flumine. Et dt autor ꝙ vnus pauper male indutꝰ poſſet ita bene dare bonum cōſilium ſicut vnꝰ diues homo. ¶ Conſtrue (aqua recepta de paruo fonte non eſt minꝰ dulcis q̄ꝫ aqua que fertur) id ē portatur (de magno flumine. Et cadus ⁊ dolium retinēt quādoqꝫ falernū) id eſt merum (nec dolium retinet melius q̄ꝫ ipſe cadus. potus nō magis dulſceſcit in aruo egregio. q̄ꝫ faciat in vitro quod valet minus aſſe) id eſt obolo (Quāuis quiſqꝫ miſer benedicat) ſic (nemo putet bona verba) ſupple. eſſe (in corpore miſero)

Viſibus intentis ſcrutatur ab ethere predā
Miluus et a longe fruſta relicta videt.
Non. licet eſuriat. ſtatim deſcēdere ab alto
Sed varijs gyris circuit ipſe locum
Sunt nā qui laqueas poſita dape ponere tentāt
Vt ſic incaute decipiantur aues
Deniqꝫ percepto nihil aucupis artis adeſſe
Vnguibus accedit tutus et eſcas capit

¶ Ponit vnam parabolam dicens. ꝙ nos videmꝰ ꝙ miluus id eſt talis auis quādo vult accipere carnes ſolet circuire terram varijs gyris. ⁊ dicit ꝙ quādo deſcēdit ab alto cauet ſibi qꝛ videt laqueos poſitos. Et vult cōcludere autor ꝙ quādo aliquis agere vult aliquid debet reſpicere finē, ¶ Conſtrue (miluꝰ ſcrutatur ab ethere predam viſibꝰ intentis. ⁊ videt a longe fruſta relicta. ⁊ ſtatim nō deſcēdit ab alto licet eſuriat. ſed ipſe circuit varijs gyris). i. circūquaqꝫ volat. Et ſupple aliqui (ſunt qui tētant ponere laqueos. dape poſita). i. cibis appoſitis (vt ſic aues incaute decipiantur) id eſt capiantur (Deniqꝫ) id eſt finaliter. ſupple miluꝰ (percepto nihil artis aucupis adeſſe) id eſt preſens eſſe. ſupple miluꝰ (accedit tutus ⁊ capit eſcas vnguibus)

Non nihil exempli vermes de carne creati
Demonſtrāt oculis notificantis opus
Dentibꝰ acceptā inuadūt morſibꝰ illam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Non querūt aliam dum ſibi durat ea
Conſilij nihil eſt niſi ſal ſuccurrere poſſit
Sal poſitum large mordet et arcet eos
Vermibus hic mos eſt. nec ſolum loquitur illis
Sunt in quos trāſit iam furor ipſe viri

¶ Ponit aliā pabolā di. ꝙ nos videmꝰ naturaliter ꝙ iſti vermes qui in carne naſcūtur non comedūt aliud donec ſatientur de ipſa. ita quādo diues inheret pauperi non dimittit ipſum donec omnia bona ſua comederit ſiue cōſumpſerit. et poſtqʒ conſumpta ſunt nō inueniēs magis ad comedendū moritur quia non poteſt comedere aliam terram. ¶ Conſtrue (vermes creati de carne demonſtrāt nō nihil) id eſt aliquid (exempli notificātis opus oculis.) id eſt cum oculis. ⁊ ſupple vermes (inuadunt illam) ſcʒ carnem (morſibꝰ acceptam) id eſt captam (dentibꝰ). i. cum dentibꝰ. ⁊ ſuccurrere) ſibi. quia (ſal poſitum). i. aſperſum (large). i. abundāter (mordet ⁊ arcet eos) ſcʒ vermes (hic mos eſt vermibꝰ. nec) pro et nō et non (ſolum loquit̄ illis) aliq̄d. ſed ipſi vermes (ſunt in quos furor viri). i. patriſfamilias (iam tranſit) id eſt ſeuit.

Nō propter pennas laudat cōuiua volucrem
Nec propter corium mango diſertus equū
Nec equidem ſimilis per ſingula curſitat vſus
Veſtes nō homines oīs homo venerat
Hunc noua facta nouū ſtatuūt ꝑ ſingula morē
Et nihil excepto paupere vile iacet
Nil bene pauper agit. ſed pro ratione tenetur
Quicq̄d agat diues. ſeu bene ſiue male.

¶ Ponit aliā parabolam dicēs. ꝙ cōuiua nō laudat auem propter pennas ſed ꝓpter carnes. Item ſapiēs mango non laudat equū propter corium ſed ꝓpter bonitatem. ideo cōcludit ꝙ homīes non honorātur propter bonitatem eorum. ſed propter veſtes eorum. Vnꝰ.
Vir bene veſtitꝰ in veſtibꝰ eſſe peritꝰ. Credit̄ a mille. q̄uis ideota ſit ille
¶ Cōſtrue (cōuiua nō laudat volucrē ꝓpter pennas. nec (pro et ⁊ non (mango diſertus non laudat equū propter corium. Nec equidem) id ē certe (ſil'is vſus curſitat ꝑ ſingl'a) quia (oīs hō venerat̄ veſtes nō hoīes) ideo (noua facta ſtatuūt hunc nouū morem ꝑ ſingula. ⁊ nihil vile iacet)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

id eſt reputat̄(excepto paupe).i.egeno.Et(pauper nil agit bene.ſed q̄c
quid diues agat ſiue bene ſiue male tenet̄ pro ratione.

Sumpta quid eſca valet.que q̄z cito ſumitur exit
Nauſea cor vexat.viſcera laxa dolent
Quādo nō patitur medicamina morbꝰ in aluo
Non ſignū vite ſed necis eſſe puto
Ut dape venter eget.ſic ſpūs indiget illa
Non bene paſcūtur cum nihil alter habet
Non diſcūt quicūq̄z ſcholas vbicūq̄z frequentāt
Nam plures veniunt vt videantur ibi

¶ Ponit aliā pabolā dicēs.ꝙ eſca ſumpta q̄z cito vomit̄ ⁊ nihil prodeſt Item quādo corpꝰ comedit ⁊ ſpūs nihil hz quid ꝓdeſt hoc.nihil em̄ prodeſt.quia corpꝰ vult bona cibaria ⁊ requiem.⁊ aīa vult ieiunare.ſic ſunt aliqui qui veniūt ad ſcholas ⁊ nihil proficiūt.ſtatim veniūt.ſtatim recedūt.nam ſunt plures qui veniūt vt videant̄ ibi.¶ Conſtrue(quid valet eſca ſumpta que exit q̄z cito ſumitur)quia)nauſea vexat cor viſcera laxa dolēt)Et(qn̄ morbus nō patitur medicamina in aluo).i.in vētre(non puto eſſe ſignū vite ſed necis).i.mortis(Ut venter eget dape)ſcz corpali(ſic ſpūs indiget illa)ſcz dape ſpūali.ſupple illi(non paſcitur bene.cū alter).i.vel corpꝰ vel ſpūs(nihil habet)ſupple cibi.⁊ ſupple omnes(nō diſcunt quicūq̄z frequentāt ſcholas vbicūq̄z).i.in quocūq̄z loco(nā plures ibi veniūt vt videant̄)et non vt diſcant.

Bos ſemel eſt vitulus.ſemel eſt canis ipſe catellus
Cur homo bis puer eſt.quē ſemel eſſe licet
De puero natura ſenem facit vt petit ordo
Sed vitium pueri de ſene redit idem
Non eſt barbati plauſtrello iungere mures
Nec caſu tali multiplicare vices
Bis puer eſt homo.virq̄z ſemel.quem viribꝰ vna
Cum ſenſu laſſis alba ſenecta domat.

¶ Ponit aliam parabolā dicēs.ꝙ bos eſt ſemel vitulꝰ.⁊ canis eſt ſemel caniculꝰ.quare ergo hō eſt bis puer.qꝛ ſepe redit ad infantiam primam Et poſtea dicit.ꝙ pueri ſolēt iungē plauſtro mures.ſz hoc nō pertinet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

barbato viro. Cōcludit ergo ꝙ hō bis ē puer. ſed nō eſt niſi ſemel vir qn̄ ſcꝫ viret ꝟtutibꝰ ¶ Conſtrue (Bos eſt ſemel vitulꝰ. ipſe canis eſt ſemel caniculꝰ. cur hō eſt bis puer. quem licet eſſe ſemel. Natura facit ſenē de puero vt ordo petit. ſed idem vitium pueri redit de ſene. Non eſt barbati iungere mures plauſtrello) id eſt plauſtro (nec tali caſu multiplicare vices) qꝛ homo bis eſt puer. ꝛ ſemel vir. quem alba ſenectus domat. viribꝰ laſſis vna cum ſenſu) id eſt cum ſenſibꝰ exterioribus.

Sepe moloſus ouem tollit de fauce leonū
Vt raptā comedat non vt abire ſinat
Quid refert. an ab hoſte lupo. moriatur an illo
Cum dentes eque ſint vtriuſqꝫ graues
In multis ſimiles ratio cōſiderat actus
De quibꝰ expertus dicere vera poteſt
Res hoīm ſeuus defendit ab hoſtibꝰ Alcon
Vt ſibi non alijs res tueatur eas

¶ Ponit aliam pabolā di. ꝙ moloſus ē canis qui ſepe ouem tollit de ore lupoꝝ. nō vt eam liberet. ſed vt comedat A ſimili ſunt aliqui hoīes qui protegūt ſubditos ſuos ab alijs vt ipſimet deuorent eos. ¶ Con (moloſus tollit ſepe ouem de fauce lupoꝝ. non vt ſinat abire. ſꝫ vt raptā (ouem comedat. Quid refert an) ouis (moriat̃ a lupo an ab illo) ſcꝫ moloſo (cū dentes vtriuſqꝫ ſint eque graues. Ratio cōſiderat ſiľes actꝰ in multis rebus. de quibus expertus pt dicere vera. Seuus alcon defendit res hoīm ab hoſtibꝰ. vt ipſe teneatur eas ſibi ꝛ non alijs)

Simpliciter cecus ꝓhibetur ducere cecum
Ne cecus cecū ducat in antra ſuū
Sed tn̄ inſanū prohibere nequimus alanū
Quin cecos dubio ducere calle velit
Nō queritur ꝙ turpe pedes offendat eundo
Sed quid tam pauci nocte ſequūtur eum
Miror et ammiror ꝙ iter lucis arripit ille
Quem nunqꝫ conſtat ſciſſe vel iſſe viam

¶ In iſta pte autor ſeipm̄ excuſat ꝛ reprehēdit di. ꝙ cecus nō debet ducē cecū ne ambo cadāt in foueā. Sed tn̄ non debemꝰ ꝓhibē inſanū alanū

quin ducat cecos dubio calle.i.ꝑ obſcuras parabolas. Et non queritˀ ꝙ turpe offendat pedes ſuos eundo.ſꝫ queritˀ quare tam pauci ſequũtur eũ nocte Et ammiroꝛ ꝙ ille arripit viam lucis quẽ non cõſtat viam ſciuiſſe aut iuiſſe. ¶ Cõſtrue(cecus ꝓhibetˀ ſimplˀr ducere cecũ.nec cecus ducat cecum ſuũ in antra).i.foueam(Sꝫ tñ non debemꝰ prohibere inſanũ alanum).i.furioſum alanũ(quin velit ducere cecos).i.rudes(calle dubio) id eſt doctrina obſcura Et(nõ queritˀ ꝙ turpe offendat pedes eundo.ſꝫ) ſupple queritˀ(quod tam pauci ſequũtur eũ nocte.miroꝛ et ammiroꝛ ꝙ ille arripit iter lucis.quem nunꝙ̃ cõſtat ſciſſe vel iſſe viam)

Ad bellum quia durus erat migrauit achilles
Egiſto thalamos ingrediente domi
Qui iacet in plumis nil duri paſſus in illis
Non valet aſſuetus vix tolerare malum
Imbribꝰ et ventis mutat gena laſſa coloꝛem
Vritur et leuiter ſole tenella cutis
Mollibꝰ aſſuetus clipeũ bene nõ gerit armis
Nec retinet gladiũ firmiter vncta manꝰ.

¶ Ponit aliã ꝑabo.di.ꝙ illi qui nõ ſunt delicate nutriti ſunt foꝛtes.et dat nobis exemplũ ꝑ achillẽ.qꝛ achilles nõ fuit bñ nutritꝰ.ꝛ iõ fuit bñ foꝛtis ad bellandũ.ſed egiſtus fuit bñ nutritꝰ.ꝛ iõ fuit luxurioſus. Vñ dicit.Qui iacet in plumis nihil duri habetˀ in illis. ¶ Con(Achilles) ille hõ(migrauit ad bellũ)qꝛ erat durus(Egiſto)illo viro(ingrediente thalamos domi)Et(vir qui iacet in plumis.nil(ꝑ nõ ꝛ aliq̃d(nõ paſſus aliq̃d duri in illis)ſcꝫ plumis ꝛ ſupple talis vir(aſſuetus)ſcꝫ in plumis(nõ valet tolerare).i.ſuſtinẽ(malum)..aduerſitates. Et(gena laſſa imbꝛibꝰ ꝛ ventis).i.ꝑ imbꝛes ꝛ ventos(mutat coloꝛẽ).i.pulchꝛitudinẽ (et tenella cutis).i.tenera pellis vꝛitur leuiter ſole. Et ſupple hõ.aſſuetus mollibꝰ armis non bene gerit clipeum. Nec manus vncta).i.mollis(non firmiter retinet gladium)

Non omnis ſocius fidus eſt.nõ omne fidele
Pectus.nõ omni me ſociare volo
Qui ſocius volet eſſe meꝰ.non alter et idem
Fiat ego.qui nõ eſt ſatis alter ego
Non teneo ſociũ qui ſcit quod neſcio.vel qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Jd quod non habeo me preter illud habet
Cum ſocio ſocius deliberat omnia doctus
Cum ſibi concordāt conſona corda duo.

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ nō omnis ſociꝰ eſt fidelis. nec etiā
omne pectꝰ eſt fidele. imo qui vult eſſe bonꝰ ſocius debet eſſe fidelis. ⁊ ideo
qui vult eſſe ſociꝰ mecum nō ſit alter qꝫ ego. qꝛ qui eſt alter qꝫ ego nō eſt
ſociꝰ mecum. ¶ Cōſtrue (Nō omnis ſociꝰ eſt fidus nec omne pectꝰ eſt fi
dele) quare (nō volo me ſociare omni) hoī. ⁊ ſupple ille (qui volet eē ſoci-
us meꝰ fiat idem ego ⁊ non alter) qꝫ ego. Et ſupple ille (nō eſt ſatis alter
ego. qui nō) ſupple facit hoc. Et (non teneo) illum (ſocium) meum (qui
ſcit quod) ego neſcio. vel qui id quod) ego (non habeo preter me habet il
lud) quia doctus ſocius deliberat omnia cum ſocio) ſuo (cum) id ē ex quo
(duo corda conſona concordāt ſibi.

Craſtinus ingrato procraſtinat oīa more
Et de cras vno cras mihi mille facit
Cur hodie nō multiplicat qui multiplicat cras
Nonne dies ſolem ſignat vterqꝫ ſuū
Poſt hodie cras eſſe ſolet cū ſole reductum
Sed nō cras illud quod mihi ſpondet habet
Cras illud nunqꝫ. nec ſol orietur in illo
Cum cras venturꝫ ſit ſine fine ſuū

¶ Ponit aliam parabolam dicēs. ꝙ erat quidam homo qui vocabatur
craſtinus ⁊ ſemper ſpondebat ſuis aliquid dare pro cras. ⁊ nunqꝫ deueni
ebat ad illud cras. quia ſemper dicebat cras habebitis. ⁊ nunqꝫ peruenit
ad actum nec etiam in corde habuit ad tradendum. ¶ Conſtrue (craſti-
nus) ille vir ſic dictus (procraſtinat) id eſt de cras in cras promittit ſup
ple mihi (omnia more) id eſt in ꝯſuetudine (ingrato. ⁊ ſupple craſtinus
(facit mihi mille cras de vno cras) id eſt de vno die craſtino (Cur) id eſt
quare ſupple ille (non multiplicat hodie qui multiplicat cras. Nonne
quaſi diceret ita (vterqꝫ dies) id eſt quilibet dies (ſignat) id eſt habet (ſu
um ſolem) quia (cras ſolet eſſe reductum cum ſole poſt hodie) id ē poſt
hodiernum diem (Sed cras non habet illud quod mihi ſpondet) id eſt
promittit: quia (illud cras nunqꝫ) ſupple erit (nec ſol orietur ī illo) ſup-
ple cras (cum ſuū cras venturꝫ ſit ſine fine) id eſt ſine termino.

¶ Sequitur capitulū Quintum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

¶ Capitulum quintum.

NOn ſunt digna coli quecũqȝ coluntur in orbe
Jugera. nec fodi vinea queqȝ manu
Quid prodeſt parare ſolum vel fodere vitem
Cum nihil hoc fructus. nil ferat illa meri
Incultus requieſcat ager ſteriliſqȝ quieſcat
Vt vitis nunqȝ vindemianda mihi
A ſimili ceſſare probo debere datorem
Qui colit indignos. et ſua tradit eis
Qui ſua dat dignis. ſerit et metit vnit et amplat.
Indignis vero res data tota perit

¶ Hoc eſt quintum capitulum hui⁹ libri. in quo procedit per decem. et decem verſus. ⁊ poteſt diuidi in tot partes quot ſũt particule. vt patebit in legẽdo litteram ꝑmo ponit ſentẽtiam prouerbialẽ. et dicit. quid prodeſt arare vel fodere terram. vel vitem ſterilem id eſt non faciẽtem fructũ et dicit ꝙ nõ prodeſt. quia nullus fruct⁹ procedit de illa ſterili terre vel vite. Etiam ad ꝓpoſitum. quid prodeſt dare bona ſua hominib⁹ prauis vel malis. perdit omnia illa. quia praui nõ curant nec memorãt. Sed ille qui dat bonis hominib⁹ non perdit. immo ſerit metit vnit ⁊ amplat

¶ Conſtrue (quecũqȝ iugera) id eſt quelibet ſpacia terre (que calũtur in orbe nõ ſunt digna coli) id eſt arari (nec) pro et nõ. et (quecũqȝ vinea) nõ eſt nigna (fodi manu). i. cum manib⁹ (Quid prodeſt parare ſolum) id ẽ terram (vel fodere vitem). i. vineam (nihil) pro nõ ⁊ aliquid (cum hoc) ſcȝ ſolum (nõ ferat). i. nõ faciat aliquid fruct⁹) id eſt proficui. et (illa) ſcȝ vinea (nil ferat meri) id eſt vini. Ergo (ager incultus) id ẽ infructuoſus (quieſcat) et (ſterilis vitis nunqȝ. pro non et vnqȝ (vindemiãda mihi) id eſt a me (A ſimili probo datorem debere ceſſare qui colit indignos. ⁊ qui tradit eis ſua bona. ⁊ ſupple ille (q̇ dat ſua) bona (dignis ſerit metit. vnit et amplat (bona ſua) Res ꝟo data indignis perit tota. i. totaliter)

Nos aſinus ridere facit dum more leonis
Pingitur. et vulpes ſubdola cogit idem
Exuat hic pellem qua ſe putat eſſe leonem
Vt patiens oneris iuſſa ſequatur heri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Hortor et vt vulpes propria ſub pelle quieſcat
Ne moueat riſum pelle leonis ouans
Inflando ſe rana boui par eſſe volebat
Vlciſci pullos quos pede preſſit aquis
Aſt bos iurauit ranūculus ante creparet
Per medium q̄ʒ par efficeretur ei

¶ ¶ Ponit aliam parabolam dicēs. ꝙ aſinus facit nos ridere dum pingit more leonis. quia leo eſt rex animalium. Etiam vulpes induit pellē leonis. ⁊ vult eſſe leo per fraudem. Dicit ergo ꝙ vulpes ſtabit ſub ꝓpria pelle. ⁊ aſinus portabit blada et molendinum puta pertinet ad eos. Itē accidit ꝙ bos ibat per campos ⁊ inuenit ranam. cui bos occidit ſuos ranunculos Quapropter rana indignata cupiebat fieri equalis boui vt ſe vlciſceretur de ranunculis ſuis ⁊ cepit ſe inflare adeo ꝙ medium crepuit ¶ Conſtrue) aſinus facit nos ridere dum pingitur more leonis. et vulpes ſub dolo cogit idem) ſcʒ nos ridere (hic) ſcʒ aſinus (exuat pellem qua ſe putat eſſe leonē. vt patiēs oneris ſequat͛ iuſſa). i. precepta (heri). i. domini. Et ſupple ego (hortor vt vulpes quieſcat ſub ꝓpria pelle (et non aliena (ne ouans). i. gaudens (pelle leonis moueat riſum). i. deriſionem. Et (rana volebat eſſe par) id eſt ſimilis (boui ſe inflando (rana nequā volebat (vlciſci) id eſt vindicare (pullos quos) bos (preſſit aquis) in aquis (pede). i. cum pede (Aſt bos iurauit) vt (ranunculus ante creparet ꝑ medium q̄ʒ efficeret͛ par). i. ſimilis (ei) ſcʒ boui

Surgentem druſſus feſtinat radere barbā
Ne noceat lippe vocibꝰ vmbra gene
Apponit ſpeculū. ſpeculo monſtrāte relictos
Forficibus tollit forpicibuſqʒ pilos
Et ne prurigo caput occupet omnibꝰ horis
Lotricem promptā. que lauet illud. habet
Preterea faciebꝰ aquam manibuſqʒ miniſtrat
Quottidie ſcopis a ſcobe tecta piat
Hoc facit exterius. ſʒ ſordes colligit intus
Nec ſibi creſcentes radere curat eas

¶ Ponit aliam parabolam dicēs. ꝙ barbitonſor quidā nomie druſſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

parat barbam ne noceat. ⁊ apponit ſpeculum ante eos quos parat. ⁊ hȝ
lotricem q̄ mūdat domū interiꝰ. Et dᷓt autor ꝙ iſte qui mūdat domū ex
teriꝰ nō mundat eam interiꝰ. qꝛ eſt plenꝰ peccatis. ¶ Cōſtrue (druſſus)
ille barbitonſoꝛ (feſtinat radere barbā ſurgētem. ne vmbra lippe gene no
ceat vocibꝰ. apponit ſpeculum. ⁊ tollit pilos relictos foꝛficibꝰ ⁊ foꝛpici-
bus ſpeculo monſtrāte) Et ſupple barbitonſoꝛ (hȝ lotricem promptam
que lauet caput. ne prurigo occupet illud omnibꝰ hoꝛis) et ſupple lotrix
(preterea miniſtrat faciebꝰ aquam manibꝰ). i. cum manibꝰ. ⁊ ſupple lo-
trix (piat) id eſt mūdat (quotidie tecta ſcopis) id eſt cum ſcopis (a ſcobe)
id eſt ab immūdicie (hoc facit exterius. ſed intus colligit ſoꝛdes) id ē pec
cata (nec curat eas reddere creſcentes ſibi)

Conſtat vt illa manꝰ primo perpulchꝛa lauetur
Que ſibi preſumit vaſa lauare dei
Munda manꝰ mundum vas qđ lauat efficit illud
Soꝛdida ſoꝛdidius q̄ȝ foret ante facit
Tacta luto ſubducta ſibi trahit inſita ſoꝛdes
Et nigra fit ſubito que prius alba fuit
Non me verrucas iuſte reprehēdit habētem
Qui ſibi poꝛtanti tubera parcit homo
Vlceribus plenum primo ſe liberet ipſum
Poſtea verrucas rideat ille meas

¶ Poit aliā pabo. di. ꝙ certū eſt ꝙ illa manꝰ pulchꝛa lauet᷑. que p̄ſumit
lauare vaſa dei. qꝛ notū eſt ſatis ꝙ ſi manꝰ fuerit īmūda vas ꝙ lauabit erit
immūdum Cōcludit ergo. ſi manꝰ nigra ponat᷑ in luto turpi tūc efficiet᷑
turpioꝛ. Itē homo qui hȝ verrucas in manu nō debet me deridere ſi ego
habeā eas. qꝛ ſi dicēt quare tu habes verrucas. poſſem etiam dicē quare
tu habes. Sed qn̄ quis eſt purus tūc bene p̄t reprehēdere alios. ¶ Con
ſtrue (Conſtat) id eſt certum eſt (vt illa manꝰ perpulchꝛa lauet᷑ p̄mo que
preſumit ſibi lauare vaſa dei) quia (munda manꝰ efficit) id eſt facit (illud
vas mūdum qđ lauat) et manus (ſoꝛdida facit) vas ſoꝛdidius q̄ȝ ante fo
ret) id eſt fuit (⁊ ſupple manus (tacta luto) et ſubducta) atqȝ (inſita) ſup
plē luto (trahit ſibi ſoꝛdes) id eſt putredines. ⁊ ſupple manus (fit ſubito
nigra q̄ prius fuit alba) Sic (homo nō iuſte rep̄hendit me habentē ver
rucas. qui parcit ſibi poꝛtāti tubera). i. gibbos. Ergo hō (liberet p̄mo ſe
ipſum vlceribꝰ plenū ⁊ poſtea ille rideat). i. derideat (verrucas meas)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Nemo poteſt pugilem nexu proſternere fortem
Nec lucte patiens aggrediatur eum
Nunq̃ formoſe cecidiſſent menia troie
Ni ceptus fuerit quo cecidere labor
Incipiat quicũq; cupit bonus et pius eſſe
Dimidiũ facti qui bene cepit habet
Quomodo fiat opus niſi primitus incipiatur
Omnia principiũ conſtat habere ſuũ
Audacem fortuna iuuat. nil grande cor audax
Terret. nil animi quicquid abhorret habet

¶ Ponit aliam parabolam di. q̄ nemo p̄t proſternere fortem pugilem nexu id eſt in lucta. niſi egrediatur fortis vel ſit patiẽs dimittẽdo ſe proſternere in terram. ſicut menia troie nunq̃ cecidiſſent niſi labor fuiſſz inceptus quo ceciderũt Et ille incipiat bene quicũq; cupit eſſe bon⁹ ⁊ pius quia qui bene incepit dimidium effectus habet quia quod noua teſta capit inueterata ſapit. quia deus dicit. incipe ⁊ ego iuuabo te. ideo vult concludere q̄ fortuna iuuat audacem. ¶ Conſtrue (Nemo poteſt proſternere) id eſt ſuperare (nexu lucte) id eſt in cõgreſſu certaminis (fortẽ pugilem. ni) pro niſi (patiẽs aggrediat̄ eum) fortem. Item (menia formoſe troie nunq̃ cecidiſſent niſi labor fuiſſet incept⁹ quo cecidere). i. ceciderũt. Et ſupple ille (incipiat quicũq; cupit eſſe bonus et pius) quia (qui bene incepit habet dimidium facti). i. effectus (Quomodo op⁹ fiet niſi incipiatur primit⁹) quia conſtat omnia habere ſuũ principiũ) Et fortuna iuuat audaces. nil) pro nõ ⁊ aliquid (quicq̃d abhorret non habet aliquid animi) magnanimitatis.

Non potis eſt magnus gibbo ꝓhibẽte camelus
Pertrãſire breuis leue foramen acus
Nec tranſire ſinit locupletem ianua celi
Dum cogit miſeꝝ ſiſtere pondus opus
Cur anime mortem tam prauo corde requiris
Cur ſibi quod tollit viuere captat homo
Felix eſt pauper quẽ pauperat ipſa volũtas
Non eſt quod terga cum petit alta grauet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Nec latro nec predo nec fur. vafer inſidiatur
Dum capit aſſumptas abſqꝫ timore vias

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ camelus habens gibbum in dor-
ſo non poteſt tranſire per foramen acus. Etiam dicit ꝙ mirum eſt locu
pletem intrare in regnum celorum. ideo eſt differētia. quia aliqui ſunt de
bona fide ⁊ aliqui nō. Deinde dicit ꝙ ille qui eſt pauper voluntate ē felix
ſed qui non eſt voluntarie pauper eſt infelix. quia ſi pauper vadat per ne
mora vel per alium locum vadit leuiter. et diues non. ſed ſemper timet
amittere ſuas diuitias nec vult gaudere. ¶ Conſtrue (camelus magnus
non potis) id eſt potens (pertranſire foramen acus breuis) id eſt parue
(Nec ianua celi non ſinit locupletem tranſire) id eſt intrare (dum pon
dus opus) id eſt diuitiarum (cogit miſerum ſiſtere) id eſt ſtare (Cur ho-
mo requirit mortem anime tam prauo corde) id eſt cum iniqua conſcien
tia (Cur homo tollit ſibi) illud (quod captat viuere) id eſt vitam. Et il-
le (pauper eſt felix quem ipſa voluntas pauperat) id eſt pauperem facit.
Et (non eſt qđ grauet terga) .i. decipiat (cum petit alta) .i. celeſtia (Nec
latro. nec predo. nec fur, nec vafer) .i. cautus vel ſubtilis (inſidiat̄) inſi-
dias ponit (dum capit vias aſſumptas abſqꝫ timore.

Mille vie ducunt hominem ꝑ ſecula romam
Qui dominū toto querere corde volunt
Eſt via que ducit montes directa per altos
Vepribus et ſpinis arduitate grauis
Eſt quoqꝫ nōnullus callis. quē calculus aſper
Aſperat. et plantas quotidianus arat
Eſt via per pontū. via per deſerta per inuias
Valles. per ſcopulos. per loca dura pedi
Per nemus et latebras. ꝑ luſtra timenda ferarꝫ
Per ſpinas tribulos. per luculenta vaga

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ multe vie ducūt hominē romam.
etiam qui vult querere dominum ex toto corde ſuo via directa eſt que ſur
git per altos montes. ⁊ nōnullus callis id eſt aliquis callis paruꝰ ſiue la
pis ſuperat aſpera. Etiam via eſt per ponthum per deſerta. vt apparet ī
textu. ideo cōcludit ꝙ multe ſunt vie ad eundum ad paradiſum. quia ali
qui vadunt per elemoſynas. ⁊ aliqui per peregrinationes. ⁊ ſic de alijs.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

¶ Conſtrue(mille vie ducūt homines romam ꝑ ſecula. qui volūt querē
toto corde dominū via eſt directa q̄ ducit ꝑ montes altos(via eſt)vepri
bus ⁊ ſpinis grauis arduitate)id eſt altitudine(quoqȝ)id eſt certe(nō
nullꝰ callis)id eſt aliquis(eſt quem aſper calculus)id eſt paruus lapis
(aſperat. et arat quotidianus)ſupple calculus(plantas. via eſt per pon
tum via)ſupple eſt(per deſerta)via eſt(per loca dura pedi)via ē(per ne
mus)via eſt(per latebras)via eſt(per vaga loculēta)via eſt(per ſpinas
et tribulos)via eſt(per luſtra timenda ferarum)

Semꝑ hiat coruus. ſemperqȝ cadauera captat
Semꝑ amat mortē. mors quoqȝ paſcit eum
Quem ſua debilitas. et quē premit ipſa ſenectꝰ
Letificant illum cū putat ipſe mori
Non ſolum coruus morituris inſidiatur
Maxima pars hominū iam facit illud idem
Filius ante mortē patris optat vt heres
Fiat. et vt miſeras lege capeſcat opes
Proch dolor in clerū tranſit dolor et ſcelus illud
Hic emit eccleſiam dum tenet alter eam

¶ Ponit aliam parabolam dicēs. ꝙ ſemꝑ coruus hiat vt habeat cadaue
ra. amat mortem ſemꝑ. vt mors paſcat eum. etiam ille quē debilitas ſua
premit. ⁊ ille quem ſenectus premit letificat eum. Item nō inſidiat̃ cor
uus ſolum morituris quia maxima pars hominū facit hoc quia filiꝰ op
tat mortem patris vt ſcȝ capeſcat multas res et opes. ſed ille dolor ep̃s
inter laicos iam tranſit in clerum. quia vnꝰ emit eccleſiam dum alter ad
huc viuit. ¶ Conſtrue(coruus hiat ſemꝑ ⁊ captat). i. cupit(cadauera.
amat ſemꝑ mortem. quoqȝ). i. certe(mors paſcit eum. ⁊ quem ſua debili
tas ⁊ quem ſua ſenectus premit: letificat illum)ſupple coruū. quia(ipſe
putat mori)ſcȝ predictus coruus nō ſolum inſidiat̃ mortuis. pars ma
xima hoīm facit hoc iam). i. nūc(illud idem. filiꝰ optat). i. deſiderat(mor
tē patris ante diem). i. ante tempꝰ(vt fiat heres ⁊ habeat multas opes)
id eſt diuitias(proch dolor illud ſcelus trāſit). i. ſuccedit(in celū: dum)
pro quādo(alter tenet eccleſiā. ⁊ hic)ſcȝ alius(emit eam)

Bis bos percutitur dum ferrū ſentit acutū
Si contra ſtimulū calcitret ipſe ſuum

Efficit ex vno duo vulnera vulnere ferrū
Vlterioꝛ primo peioꝛ et ictus erit
Cur igitur dn̄o ſerui parere creati
In dn̄m rabie pectoris arma leuant
Hic furoꝛ. hec rabies. hec indignatio riſum
Pꝛebet. et inuiſum querit habere malum
Dum caput oppoſitū dn̄o ſtomachāte tenebit
Grauiter euaſit vincula dauus heri.

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ bos percutitur dum calcitrat cō tra ſtimulū ⁊ facit duo vulnera ex vno vulnere ⁊ vlterioꝛ ictus eſt peioꝛ primo. ergo cum ſerui coacti parere domino. leuāt pectoris rabiem con tra eū. hic furoꝛ. hec rabies. hec indignatio mouet nos ī riſum. ideo con cludit ꝙ nos debemꝰ facē ſicut faciebat ille ſeruꝰ qui erat patiens coꝛam domino ſuo: quia cum dominꝰ ſuus iraſcebatur ſibi. patiēter ſuſtulit oīa facta domini. ¶ Cōſtrue (bos percutitur bis dum ſentit ferrum acutū) id eſt aſperum. et ſi ipſe) ſcꝫ bos calcitrat cōtra ſtimulum. ſuū ferrum effi cit) id eſt facit (duo vulnera. ex vno vulnere. ⁊ ictus vlterioꝛ) id ē poſte rioꝛ (eſt peioꝛ primo. Cur igitur ſerui creati parere). i. obedire (domino leuant arma contra dominum ſuū rabie pectoris. hic furoꝛ. hec rabies. hec indignatio pꝛebet riſum et querit habere malū inuiſum) ſupple ille ſeruꝰ (euaſit ſuauiter vincula heri). i. domini (dum tenebit caput oppo ſitum). i. pꝛonum. ⁊ hoc (domino ſtomachante). i. iraſcente

Immomētaneo non eſt modus immoderato
Dum baratro donat quicq̄d habere poteſt
Non minus excedit noꝛmā rationis auarus
Dum nil expendens ſemꝑ aceruat opes
Nemo ſequatur eos. quoniā vicioſus vterqꝫ
Eſt via quam virtus inter vtrūqꝫ docet
Hic canis ille lupus cum carnē deuoꝛat alter
Vulpes vt occultet ſeu canis alter opes
Frontibus aduerſis pugnātia crimina ſecum
Vitet. qui vite capere curat iter

¶ Ponit parabolam dicēs ꝙ ſicut īmomētaneus immoderate ſua expo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

nit.ſic nõ minus auar⁹ excedit viam rõnis ſue nimis ſtricte retinẽdo.et ſic nullus ſequatur eos.ſed tenẽdum eſt medium.Et dicit quod imomẽtane⁹ aſſimilatur cane.Poſtea dicit quod ille qui vult cape iter vite.crimia vitet,pugnãtia frõtib⁹ aduerſis ¶ Cõſtrue(mod⁹ non eſt imomẽtaneo imoderato.dum donat baratro).i.inferno(quicq̃d poteſt hr̃e.auar⁹ non min⁹ excedit normam rõnis.dum nihil expendens ſemp acceruat opes)id eſt accumulat diuitias(nemo ſequatur eos)quoniam vterq; eſt vicioſus(via ẽ quam virtus inter vtrũq; docet)hic canis)id eſt prim⁹ viuit ſicut canis(ille)id eſt alter eſt(lupus.cum alter deuorat carnem vt vulpes ſeu cais alter occultat opes)id eſt diuitias(crimina pugnãtia ſecum frontibus aduerſis vitet.qui curat capere iter vite)

¶ Capitulum Sextum

Si quis arare ſibi fructuoſum curat agellum.
Et mandare ſuũ poſtea ſemen ei
Primitus extirpet ſpinas.que fructib⁹ obſunt
Et vepres ſi que ſint ibi falce metet
Obſunt et filices cilices delere nociuas
Studet.qui ſegetes purificare volet
Non ſegetes quodcũq; ſolũ cum ſemine profert
Emergunt ſordes luxuriante fimo
Cura vigil bene curat agros.incuria quippe
Reddit eos ſteriles vnde poeta refert
Neglectis vrenda filix innaſcitur agris
Per filicem vicium denotat ipſe viri

¶ Iſtud eſt ſextũ capitulũ ⁊ vltimũ hui⁹ libri in q̃ autor pcedit p duodecim verſus cõnumerãdo ſp ſua documẽta.Et pt diuidi i plures ptes.que patebũt in pceſſu.Primo dicit quod ille q̃ vult arare agellũ ſuũ ⁊ mandare ei ſemen ſuũ.debet primit⁹ ⁊ prius extirpare ſpinas q̃ obſunt frugib⁹.⁊ metat vepres falce q̃ ſunt ibi.Poſtea dicit quod qui vult capere corp⁹ chriſti.debet eſſe mund⁹ ⁊ mũdare cõſciam ſuam.¶ Conſtrue(ſi q̃s curat arare ſibi agellum).i.agrum(fructuoſum.et)ſupple curat(mãdare poſtea ei ſemen ſuũ.extirpet).i.eradicet(primit⁹ ſpinas q̃ obſunt fructib⁹).i.nocẽti(et vepres ſi que)id eſt tribulos(ibi ſint.metet falce)tali inſtrumẽto(qui volet purificare ſegetes.ſtudeat delere nociuas cilices ⁊ filices)ſup-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

ple que(obſunt non eſt ſeges(quodcūqꝫ ſolum).i.terra(profert cum ſe-
mine fimo luxuriāte emergūt ſordes .vigil cura bene curat agros(quip-
pe).i.certe(reddit eos ſteriles incuria vnde poeta refert)id eſt dicit(filix
vrenda innaſcitur agris neglectis.vitium viri)id eſt homīs(ipſe deno-
tat)id eſt putat(per filicem)per talem herbam.

Neſcit homo quid dulcis hꝫ dulcedinis eſca
Qui nunq̄ꝫ didicit.quid foret ipſa fames
Poſt ſitis ardorem poſt eſuriem duo nobis
Dulcia ſunt valde potus et ipſe cibus
Dulcius hereſcūt humano mella palato.
Si malus hoc ipſum mordeat ante ſapor
Qui patitur frigus calidos veneratur amictus
Qui morbum magnum.ſortes ſalutis ouat
Qui bona falſa ſoli conſiderat et bona celi
Falſa ſinat penitus.et bona vera petat
Pectus ab illicitis et caſus exuat orbis
Qui volet in celis anticipare locum

¶ Ponit aliā parab.di.ꝙ hō qui nunq̄ꝫ habuit famē neſcit cognoſcē dul-
cedinē eſce.et ꝙ cibus ⁊ pot⁹ ſunt duo valde dulcia.⁊ d̄t ꝙ hō poſtq̄ꝫ gu-
ſtauit res amaras dulcia ſunt ſibi poſtmodū placidiora.Et qui ꝯſiderat
bona celi ⁊ falſa bona ſoli.i.mūdi.debet dimittē falſa ⁊ petē vera bona.Et
dicit etiā qui vult anticipare locū in paradiſo debet ſe cauere ab illicitis
caſib⁹ ⁊ factis.exuēdo ſe anteq̄ꝫ moriat̄ ab ipſis ⁊ mundādo ꝯſciam ſuā
¶ Conſtrue(neſcit hō quid dulcis eſca).i.cib⁹(habeat dulcedinis.qui
nunq̄ꝫ didicit q̄d ipſa fames foret).i.eſſet(pot⁹ et ipſe cib⁹ dulcia ſūt no-
bis valde poſt ardorē ſitis).i.poſt eſuriem(mella hereſcūt dulcius pala-
to humano ſi malus ſapor mordeat ipm̄ ante hoc).i.ante dulcē ſaporem
ſupple ille(qui patit̄ frigus venerat̄ calidos amictus)⁊ ille(qui)ſupple
patitur(magnum morbum)ouat ſorte ſalutis.Qui cōſiderat bona ſoli)
id eſt terre(eſſe falſa.et bona celi eſſe vera ſinat)id eſt dimittat(penitus
falſa ⁊ petat bona vera)ſupple ille(exuat pect⁹ a caſibus).i.ſcelerib⁹ om-
nibus qui volet anticipare)id eſt obtinere(locum in celis) Vn̄⁹.
Non meminit dulcia qui non guſtauit amara.
Neſcit homo plenus vitam quam ducit egenus.

Non bene viuit homo. quē rerum ſollicitudo.
Torquet et examinat nocte dieqꝫ metus
Non bene ſecurus dormit qui ꝑdere vitam
Vna cum rebusquas habet ipſe timet.
Vnde ꝑ exemplū legimus mōſtraſſe tyrannū
Qui non vt dicit verna beatus erit
Ad foueā ductus ſupra caput ipſi⁹ enſis
Pendebat. tenui vix. retinente filo
Huic dapi cōiunctam reſtem ꝑcepit et auſus
Non erat his. quoniā vidit vtrimqꝫ necem
Sic ait eſt de me lapſum caſumqꝫ timente
Eſt certum propria morte vel hoſte mori

¶ Ponit vnam parabolam dicēs. ꝙ non bene viuit homo quē torquet ſollicitudo. ⁊ metus ſeu timor examiat die ac nocte. etiam ille nunqꝫ dormit ſecur⁹ qui dubitat ꝑdere vitam cum diuitijs ſuis. Unde erat quidā homo qui vocabaꝛ tyrānus. ille erat in aliqua aqua ⁊ habebat ſitim nec audebat potare. habebat pomum ſupra naſum ⁊ nō audebat comedere. qꝛ habebat enſem ſupra caput ſuū. Sic ē de diuite qui ſemꝑ timet de inimico. ¶ Cōſtrue (homo nō viuit bene quem ſollicitudo rerum torquet). i. moleſtat (et metus examinat die qꝫ) pro et (nocte) ſupple ille (non bene dormit ſecur⁹. qui timet perdere vitam vna) id ē pariter (cum reb⁹ quas ipſe habet vnde legim⁹ per exemplum). i. per ſimilitudinem (mōſtraſſe tyrānum ꝙ verna) id eſt famulus (vt dicit nō erit beatus) ſupple tyrannus (ductus ad foueam pendebat ſupra caput ipſius) ſupple tyranni (enſis) id eſt gladius (retinente vix tenui filo) ſupple tyrānus (percepit reſtem). i. cordam (cōiunctā huic dapi) et ſupple tyrānus (nō erat auſus) ſupple comedere (quoniam vidit vtriuſqꝫ necem) ſcꝫ enſis ⁊ corde (et dicit ſic de me) et hoc (timente caſumqꝫ) pro et (lapſum. certū eſt mori propria morte vel hoſte) id eſt ab hoſte.

Ad mala facta malus ſocius ſociū trahit. et fit
Fit malus et nequā qui fuit ante bonus
Nec mirū. quoniā velocior ad mala pes eſt
Quā fit ad illud opus quod deus optat agi

Ima petit leuius q̄ʒ ſurgat ad ardua pondus
Quod vix de terra colla bouina trahunt
Nonne boues qui plauſtra trahūt qñqʒ trahūtur
Dum rota decliuo tramite mota ruit
Cum trahit hec ſurſum quantū valet ille deorſum
Impedit hec illum retroqʒ ſepe ruit
Nam magis eſt pronū celſo de vertice ſumptū.
Quā quod ab occidua valle reſurgit iter

¶ Ponit aliā parabolā di. ꝙ malus ſoci⁹ trahit bonū ad ſe. ꝛ fit mal⁹ ꝛ ne-
quam ꝙ̇ fuerat ante bon⁹. nec eſt mirum qꝛ pes homīs velocioꝛ ē ad ma-
lum q̄ʒ ad bonum. et q̄ʒ ad illud qđ de⁹ optat agi. Dicit etiā ꝙ pond⁹ gra
ue leuius tēdit ad ima q̄ʒ ad ardua. et etiā boues trahētes currum aliqñ
trahūtur. Ideo đt ꝙ ille ꝙ̇ vult eſſe bon⁹ ꝛ iuſtus nō debet ſequi malos.
¶ Cōſtrue (ſocius malus trahit bonū ſocium ad mala) ſupple opa ꝛ (fit
malus ꝛ nequā qui fuit ante bon⁹ Nec eſt mirū). i. nō debes mirari (quo
niā) pro quia (pes) ſcʒ homīs (eſt velocioꝛ ad mala) ſupple opa (q̄ʒ ſit ad
illud qđ deus optat agi) id eſt deſiderat fieri (pondus petit ima) id eſt in
ferioꝛa leuius q̄ʒ ſurgat in ardua. quod) ſupple pōdus (colla bouina tra-
hunt vix de terra. nonne boues qui trahunt plauſtra trahūtur quādoqʒ.
dum rota mota ruit) id eſt cadit (decliuo tramite. cum hec trahit ſurſum
quātum valet: illa deorſum. hec) ſcilicet rota (impedit illū. ꝙ) pro et (ca-
dit ſepe retro iter ſumptum de vertice celſo. non eſt magis pronum. q̄ʒ)
ſupple illud (quod ſurgit de occidua valle)

Aduena ſiluarum ſi beſtia forte caninam
Incidit in turbam nonne peribit ibi
Nonne chilindroꝝ moriuntur morſib⁹ illi
Quos via vel caſus protrahit inter eos
Quis. niſi ſit ſerpens. ſerpentibus aſſociatur
Cum grauiter pugnāt id quod inheret eis
Marceſcunt flores et gramina mortificātur
Que ſolo tactu fuſa venena cremant
Hos inter pueros dubios gens martia ponit
Vtrum ſe geniti ſint ita ſcire volens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Illis nam ſolis parcunt. vt dicitur. angues
Dum ſibi blandicijs oris amicat eos

¶ Ponit aliã parabo. di. ꝙ ſi beſtia aduena ſiluaꝝ cadat inter turbam ca-
ninam. nõne peribit ibi Sic aliqui reges hñt leones. et quãdo volũt ſci
re vtrum homo ſit bonꝰ vel malus ponũt ipſum int' leones. ⁊ ſi talis ſit
prauꝰ cito eſt mortuꝰ. ſi ſit bonꝰ ipſi dimittũt eum. Etiam aliqui ſolent
ponere ante tales leones pueros eoꝝ. volẽtes perſcrutari an ſint ab ipſis
geniti. ¶ Conſtrue (nonne) id eſt nunq̊d (ſi beſtia aduena ſiluarum) id
eſt aliena (cadat in turbam caninam peribit ibi) id eſt capietur (nonne il
li moriũtur moriſibꝰ chilindoꝝ) id eſt illoꝝ ſerpentum (quos via vel ca
ſus protrahit) id eſt ducit (inter eos) ſupple chilindros (quis ſociat' ſer-
pentibꝰ niſi ſit ſerpẽs. cum grauiter pugnant id quod inheret eis). i. ad
heret ſerpenribꝰ (marceſcũt flores ⁊ gramina mortificãtur. que venena
cremãt ſolo tactu. gens martia) talis populus (ponit pueros dubios in
ter hec) ſupple venena (volẽs ita) id ē taliter (ſcire vtrum ſint geniti ſe)
id eſt a ſe (angues parcunt illis ſolis) ſupple legitimis pueris (vt dicit'
dum) ſupple anguis (amicat eos blandicijs oris.

Dum curuare potes vel curuã tendere virgã
Fac vt ad libitũ ſtet tua planta tuũ
Cum vetus in magnũ fuerit ſolidata vigorẽ
Non leuiter flectes imperiale caput
Rurſus ſi tortam patieris ſurgere primũ
Semper vt eſt primo torta manebit ea
Sic homo dum puer eſt doceatur iuſſa tenere
Ne cor aſſuetis imbuat ille malis
Argille figulis q̄uis mutauerit ollam
Sed ſicce formam non adhibere poteſt
Ceruinam pellem latrat per tecta catellus
Primitus: ad ſiluas doctus vt ire queat

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ plantam tuam curuabis ad placi
tum tuum dum recẽs ⁊ adhuc iuuenis ſit. quia ſi velis eam curuare quã
do erit robuſtior et magna non poſſes. Etiam dicit ꝙ quando puer ē iu
uenis debes ipſum bonis moribus aſſuefacere. Item dicit ꝙ figulus nõ
poteſt facere formam ollarum dum terra eſt ſicca ſed dum eſt humida fa

cit volūtatem ſuam. Item paruꝰ canis latrat ppt̄ tectam pellē ceruinā corā ipſo. vt queat ire doctꝰ ad ſiluas. ¶ Cōſtrue (fac vt tua plāta ſit ad libitū tuū dum potes curuare ipſam) ſupple quia (cū vetus fuerit ſolida ta in vigorē magnū nō flectes leuiter caput iperiale Rurſus ſi p̄mū). i. in p̄nꝰ patieris ſurgē tortā). i. curuā (ſꝑ ea) ſcʒ planta (manebit torta. vt eſt p̄mo. Sic hō dum puer eſt doceat̄ tenere iuſſa). i. p̄cepta (ne ille) ſupple puer (imbuat cor malis aſſuetis). i. cōſuetudinibꝰ. et (q̄zuis figulus mutauerit ollā argille) ſcʒ de tali terra factā (ſed nō poteſt adhibē formā ſicce) ſupple terre (catellus latrat. pellem ceruinā per tecta primitus. vt queat). i. poſſit ire doctus ad ſiluas) id eſt ad nemora.

Tres ſeruos tribus vſqʒ modis ſeruire videmꝰ
Non vni dn̄o tres ſimul immo tribus
Eſt nam. qui vite fidens mercede future
Subiacet imperijs obſequijſqʒ dei
Hic ſeruꝰ non eſt. quoniam qui frena ſalubris
Iuſticie patitur. liber et altus erit
Eſt quoqʒ qui miſero ſubiectus paret homello
Vt quondam primi conſtituere patres
Non tn̄ hunc totū ſibi ſubiugat imperioſum
Interior vinclis non retinetur homo
Tercius eſt ſeruꝰ vitio qui ſemper obedit
Hic penitus ſeruus viuit vtroqʒ modo

¶ Ponit aliam parabolam dicens. ꝙ ſunt tres ſerui in iſto mundo qui ſeruiūt tribꝰ. quorū vnus ſeruit deo. et iſte non vocatur proprie ſeruꝰ Alter ſeruit homini. ⁊ iſte vocatur ſeruꝰ liber. Alter ſeruit diabolo. ⁊ iſte p̄prie vocatur ſeruꝰ. ¶ Conſtrue (videmꝰ tres ſeruos tribꝰ modis ſeruire. non) ſupple ſeruiunt (vni) ſupple domino (immo tribꝰ nam) ſupple ille (qui eſt fidens mercede dei. hic non eſt ſeruꝰ) ſupple quia eſt liber (quoniam qui patitur frena iuſticie ſalubris erit liber ⁊ altus. quoqʒ). i. certe (ē ſubiectus qui paret) id eſt obedit (miſero homello). i. homini (vt primi patres quondam cōſtituere) id eſt cōſtituerūt (nō ſubiugat ſibi hunc totum imperioſum. homo interior). i. aīa (non retinet̄ vinculis (terciꝰ eſt ſeruꝰ qui ſemꝑ obedit vitio: hic). i. iſte (ſeruꝰ viuit penitꝰ vtroqʒ modo) id eſt ſubijcitur hominibꝰ et diabolo cōmittendo vitia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Vt perpendiculo paries equetur oportet
Ne domus hoc ipſo deficiente ruat
Quomodo ſtare pt titubãtis machina muri
Si fundamẽtum debile fallat opus
A ſimili. Si quis ſublimes tendit ad artes
Principio partes corde neceſſe ſciat
Artes poſt partes veteres didicere poete
Idcirco magnũ promeruere decus
Primo dictantes et poſtea verſificantes
Tendentes ferule ſuppoſuere manus
Partibus imbutos ſapiẽtia duxit athenas
Quadriuiũ triuio cõtinuando ſibi.

¶ Ponit aliã pabo. di. ꝙ ſi aliq̃s nititur facẽ domum. illa dom⁹ nõ poterit ſuſtineri niſi habeat bonũ fundamentũ. ⁊ ꝙ paries ſiue muri equentur perpẽdiculo. ne muri titubãtes cadãt ꝓpt̃ defectum fundamẽtoꝝ et op⁹ fallat. i. deficiat. Ad ꝓpoſitum dicit ꝙ ſi aliq̃s tendat ad artes ſublimes. neceſſe eſt vt ꝑmo ſciat principia ⁊ ptes cordeten⁹. qꝛ qui neſcit partes inuanũ tendit ad artes. ¶ Cõſtrue (oportet vt paries equetur). i. aptet (perpẽdiculo). i. mẽſura (ne dom⁹ ruat). i. cadat (hoc ipſo) ſcꝫ muro (deficiẽte. quomodo machina muri titubãtiꝫ). i. tremẽtis (poteſt ſtare. ſi debile fundamẽtum op⁹ fallat). i. deſtruit (A ſimili. ſi q̃s tendit ad ſublimes artes). i. ad maiores ſciẽtias: neceſſe) ſupple eſt (vt ſciat primo partes corde). i. cordeten⁹ (veteres poete didicere). i. didicerũt artes poſt ptes (idcirco) id eſt ideo (promeruere) id ẽ promeruerũt (magnum dec⁹) id eſt honorem (primo dictãtes) id eſt componẽtes (et poſtea verſificantes manus tendentes ſuppoſuere) id eſt ſuppoſuerũt (ferule partib⁹ imbutos ſapiẽtia) id eſt arte (continuando ſibi) id eſt partib⁹ (triuio) id eſt ſcientia triuiali: ſcꝫ grãmatica. logica. ⁊ rhetorica (quadriuium). i. geometriam. aſtrologiam. arithmeticam et muſicam.

Illicitos miſerande puer cõpeſce furores
Scito ꝙ ad mortem cõmouet hoſtis eos
Aufert his mentẽ miſeroſqꝫ videto dolores
Altera plus iſtis ſunt meditanda tibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Eſto memoꝛ ꝙ puluis eris et vermibns eſca
In gelida putris quãdo iacebis humo
Non erit in mundo qui te velit vltra videre
Cum tua rancidioꝛ ſit carne rupta caro
Cur pꝛopꝛio caput enſe ſecas cur ſponte cathenas
Demonis incurris. cur ſua iuſſa facis
Motibus aſſidue ſurgentibꝰ obuins obſta
Nec ſuperet qui te ſic ſuperare putat

¶ Hic autoꝛ ponit vltimam parabolam. dicẽs ſic. O puer miſerãde cõpeſce furoꝛes illicitos. quia diabolus mouet eos vt ducãt te ad moꝛtem. auferẽdo tibi mentem de his que debes cogitare. ſcꝫ quid fueris. quid ſis. et quid eris. ⁊ quomodo tu de limo terre es factꝰ. Et memoꝛ eris ꝙ cras eris puluis ⁊ cinis et cum in terra ſepultꝰ fueris eris ipſis vermibꝰ putrida eſca. Et non erat aliquis amicoꝝ qui te amplius cupiat videre. qꝛ caro tua erit rancidioꝛ et magis putrida qꝫ caro coꝛrupta. Quare ergo ſecas caput tuum pꝛopꝛio enſe. Et quare incurris ſponte cathenas ⁊ laqueos demonis volũtatem eiꝰ implendo Ergo reſiſtere debes tentationibus ⁊ inſtantibꝰ ſuggeſtionibꝰ diaboli. ne ipſe te vincat in pꝛofundũ inferni te perducẽdo. ¶ Conſtrue (O miſerande puer) id eſt o miſer homo (compeſce) id eſt repꝛime (illicitos furoꝛes) id eſt pꝛaua opera (ſcito) id eſt ſcire debes (ꝙ hoſtis) id eſt diabolus (cõmouet) id eſt excitat (eos) ſcꝫ furoꝛes (ad moꝛtem) id eſt ad eternam damnationem. ſupple diabolus (aufert) id eſt auertit (mentem) id eſt cogitationẽ (his) id eſt ab his que debes cogitare (qꝫ) pꝛo et. et (videto) id eſt cogita (miſeros doloꝛes) id eſt magnas miſerias. ſcꝫ huiꝰ mundi (Altera) ſupple miſeranda (ſunt meditanda) id eſt cogitãda (tibi) a te (plus) id eſt magis (his) ſcꝫ pꝛedictis (Eſto memoꝛ). i. ſis recoꝛdãs (ꝙ eris). i. efficieris (puluis) id ẽ cinis (⁊ eſca). i. cibus (vermibꝰ. quando iacebis putris). i. putreſcens (in gelida humo). i. in frigida terra. ⁊ ſupple aliquis homo (nõ erit in mundo qui velit). i. cupiat (videre te vltra). i. amplius (cum). i. ex quo (caro tua). i. coꝛpus tuũ (ſit rancidioꝛ). i. fetidioꝛ (carne rupta). i. coꝛrupta (Cur) id eſt quare (ſecas). i. occidis (caput tuũ). i. aĩam tuam (ꝓpꝛio enſe). i. pꝛopꝛijs operibꝰ tuis (et cur incurris). i. incidis (ſponte). i. voluntarie (cathenas). i. laqueos (demonis). i. diaboli. et (cur facis ſua iuſſa). i. ſuã voluntatẽ. ſupple o homo tu (obuius). i. reſiſtẽs (obſta). i. reſiſte (motibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

ſurgentibus).i.ſuggeſtionibꝰ inſtantibus(aſſidue).i.cõtinue(ne)ꝑ vt non.vt ſupple diabolus non(ſuperet te)id eſt deuincat te ſibi cõſuetudo (qui)ſcꝫ diabolus(putat).i.eſtimat(ſic ſuperare te).i.deuincere te.

Heu quid hõ tantum querit qui trãſit vt vmbra
Qui nũc ſtare putat.nunc cadit ima petens
Quid certũ manet huic.niſi mors ⁊ mortis imago.
Hunc ſemꝑ ſequitur.hũc tenet.huncqꝫ trahit
Heu cur gaudet homo.cur ille ſuꝑbit.et ad quid
Cur ducit ſtatum.qui cinis eſt et erit
Cur cupit et metit et cur ſibi ſubdere temptat
Omnia.cur ſemꝑ viuere poſſe putat
Non ſic non quoniã perit illa putatio vana
Ros cadit.et vite rurſus ad ima ruit
Si ſtat homo vel dic quo facto cetera conſtant
Quid plus ſunt.vana.ſingula queqꝫ nihil

¶ Hic dicit.quid homo tantum querit cumulare diuitias.quia quando credit firmiter ſtare tũc trãſit vt vmbra.et ad ima cadit. Et nihil homini manet certum niſi mors ⁊ imago mortis.que ſemꝑ ſequit̃ hominẽ ſemper trahit atqꝫ ſemꝑ tenet. Heu cur homo gaudet ſiue ſuperbit.et ad quid. Cur etiam ipſe homo magnum ducit ſtatum ſiue pompam qui cinis eſt ⁊ erit Et cur cupit ſibi ſubdere omnia putando ſe ſemper viuẽ poſſe. Sed non eſt ſic.quoniam illa putatio vana perit ⁊ deficit atqꝫ cadit ſicut ros ⁊ ruit in nihilum.⁊ memoria eius perit de terra acſi nunqꝫ fuiſſꝫ ſuper terram. Quid amplius.omnia que poſſit homo in hoc mũdo conſequi vana ſunt ⁊ tranſitoria.nec in ipſis aliquid firmitatis eſſe cõſtat. Et ideo homo debet illa cupere que ſunt vera ⁊ eterna bona non tranſitoria ſiue caduca operando virtuoſe et ſe exercendo in rebus pijs.⁊ vt ipſis mediantibꝰ poſſit conſequi regnum celorum. Quod nobis concedere dignetur qui regnat trinus ⁊ vnus in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Cõſtrue(Heu quid)id eſt ad quid(homo querit)id eſt cumulat(tantum(ſupple diuitiarum(qui)ſcilicet homo(tranſit)id eſt perit(vt vmbra)id eſt ad nihilum(qui)ſcꝫ homo(putat nunc ſtare)ſupple firmiter. et ipſe(cadit nunc petẽs ima)id eſt in fimum ſtatum(Quid certum manet huic)ſcꝫ homini(niſi mors ⁊ imago mortis)quia mors(ſemꝑ ſequi

tur hunc.ſemper trahit hunc.atq; ſemper tenet hunc)ſcz hoīem(Hen
cur homo gaudet.cur ille ſuperbit)id eſt exaltat ſe(et ad quid)ſupple ſu-
perbit.⁊ cur ducit ſtatum)id eſt pomp... qui eſt cinis ⁊ erit)cinis(Cur
cupit)id eſt quare auarus eſt(et metit)id eſt cumulat(et cur tēpat ſubde
re ſibi omnia.cur ſemper putat)id eſt eſtimat ſe(poſſe viuere)in hoc mū
do(Non ſic non ſic)ſupple erit(quoniā illa vana putatio perit vt ros)
a facie ſolis(et ruit).i.cadit(rurſus).i.iterum(ad ima vite)id eſt ad ter-
minum vite(Sic homo ſtat)ſcz in hoc mundo(vel dic quo facto id eſt
qua conditione(cetera)ſupple opera homīs(conſtāt)id eſt reputantur
(quid plus ſunt)niſi(ſingula vana)ſunt.et(queq;)id eſt quecūq; facta
hominis.ſupple ſunt(nihil)id eſt ad nihilum reputantur.

¶ Doctrinale altum parabolarum Alani
cum gloſa finit feliciter. Impreſſum Da-
uentrie Per me Richardum paſraet. An-
no dñi. M.cccc.xcix. Nona Marcij

Aimen domenus
Vanden heer sijn zielsinn

Vanden pelsaed dit ghescreven es bes
wonderlyc sy onzen voghen amen
domminis vanden heer amen

Dns regit me et nichil michi
deerit in loco pascue ubi me
collocavit amen Dns memor fuit nostri
et benedixit nobis amen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 96